Slavko Kvaternik:

ODGOJ I ZNAČAJ HRVATSKOG DOMOBRANA

Dr ANTE PAVELIĆ, POGLAVNIK

Vrhovni zapovjednik cjelokupne hrvatske vojničke sile

KNJIŽNICA HRVATSKOG DOMOBRANSTVA

Izdaje : NOVINSKI ODSJEK MINISTARSTVA HRVATSKOG DOMOBRANSTVA

KNJIGA I.

UREDJUJE: DOMINIK BUMBER, USTAŠA

ZAGREB 1941.

ZA DOM – SPREMNI!

Slavko Kvaternik:

Odgoj i značaj Hrvatskog Domobrana

Zapovied.

Hrvatski domobrane! Na vojniku počiva domovina. O njemu ovisi mir naroda i sigurnost države. Za to njemu narod i država i daju častno mjesto, za to ga i počašćuju vanjskim znakovima, što ga razlikuju od ostalih ljudi. Nu za to je i dužnost vojnika potpuno odgovoriti nadama, što ih u njega polaže narod i domovina.

Čuvanje časti, ponos, ustrpljivost, požrtvovnost, samostega, uredan život i hrabrost, krieposti su, koje moraju bezuvjetno resiti vojnika.

Hrvatski domobrane! Čitaj ovu knjigu, prouči i nauči ono, što ti u njoj govori tvoj vojskovodja, drži se njegovih rieči, i biti ćeš dostojan hrvatskog i domobranskog imena, a tvoj će narod, tvoja domovina i država, biti s tobom ponosni.

Za dom spremni!

U Zagrebu, dne 1. prosinca 1941.

Dr Ante Pavelić

Poglavnik

I.

PREDGOVOR

Veliki graditelj i stvaraoc Nezavisne Države Hrvatske, Vrhovni zapovjednik naše oružane sile dr Ante Pavelić, naš Poglavnik, dao je meni, Vašem Vojskovođi, povjesni i sudbonosni nalog, da s Vama, hrvatski časnici, dočasnici i domobrani, stvorim i izgradim hrvatsku oružanu silu, koja mora biti:

UZORNA ODGOJNA ŠKOLA CIJELOM NARODU I IZRAZ STARODREVNIH SVETIH I SVIJETLIH PREDAJA HRVATSKOG RATNIČKOG DUHA.

Ovo je najveća, najčasnija i najodgovornija dužnost, koja je ikada u našoj hrvatskoj povjesti povjerena bilo kojem hrvatskom vojničkom naraštaju.

Svaki od nas, počam od Vojskovođe, pa do zadnjeg domobrana - novaka, mora biti svijestan, da snosi za svoj narod povjesnu odgovornost pred Bogom, Poglavnikom, našim predima i budućim pokoljenjima.

U izvršenju ove dužnosti leži i neodgodivi nalog: istu dovršiti ili do zadnjeg izginuti. Tu nema odaha ni odmora, nema stanke, nema zapreka ni poteškoća, nema ništa, pa bilo kako strašno na ovom svijetu, što bi nas i na časak moglo zaustaviti u našem svetom pozivu.

IMA SAMO JEDNO GESLO: UVIJEK NAPRIJED DO ZADNJEG DAHA I DO ZADNJE KAPI KRVI.

O uspješnom izvršenju naše dužnosti — stvoriti iz ništa oružanu silu — ovisi čast i opstanak cijelog hrvatskog naroda, hrvatske države, a posebno naglasujem, ovisi sudbina naših obitelji kao i svakog pojedinca građana, seljaka, radnika i vojnika, ovisi život i sloboda naših budućih pokoljenja.

Pred nama je najsudbonosnije pitanje, koje je ikada bilo postavljeno hrvatskom narodu: BITI ILI NE BITI, a odgovornost za to nosi oružana sila.

❁

Današnji naš naraštaj, stariji, srednji i najmlađi, rodili su se i radili u doba liberalno-demokratskih nazora. Kod starijih pokoljenja ti su nazori postali sastavnim dijelom cjelokupnog njihovog života, t. j. ona su

ogreznula u t. zv. nauci liberalno-demokratskih načela. Ogroman broj članova mlađeg pokoljenja otklonio je ove životne nazore, jer je i u podsvijesti osjećao, da ovi nazori vode u propast. Prvi među nama bio je naš Poglavnik, koji je godine 1918., slično kao veliki Führer Reicha i preporoditelj Italije Duce, predvidio, da su liberalno-demokratski nazori u životu uštrcali u narodne redove najgori otrov, a to je materijalizam i egoizam — jednom riječju divlju sebičnost, koja prije ili poslije mora narodnu zajednicu dovesti do propasti. Ovi genijalni muževi, koje je Providnost dala svijetu, znali su već pred 20 godina, da liberalno-demokratski nazori o svijetu i životu vode u komunizam, komunizam u boljševizam, a boljševizam u nihilizam.

Mi Hrvati moramo dakle u prvom redu iz sebe iskorijeniti ono početno zlo, a to su, kako rekosmo, nazori o životu liberalno-demokratskog doba, da s njima odstranimo i sve druge kobne posljedice, koje su iz tih nazora nastale.

U čemu se sastoje nazori o životu iz liberalno-demokratskog doba? U to doba POJEDINAC JE BIO SVE, A ZAJEDNICA NEŠTO NUZGREDNA. To je zlo dovelo do

divlje sebičnosti. Zajednica je postala predmetom stalnog zlostavljanja, izrabljivanja, pljačke i ugnjetavanja u rukavicama i bez rukavica; ona je postala, naime narodna zajednica, neka vrst divlje zvijeri, koju je mogao svaki goniti, a stvarno ju je i uništavao; uništavali su je pojedinci, uništavale su je skupine ljudi, uništavali su je gospodarski i duševno, — pa je bilo pripremljeno tlo za procvat komunizma i boljševizma. Narodnu zajednicu najviše su materijalno uništavali međunarodni bogataši na čelu sa Židovima, a ideološki tamanili su je plaćeni misionari komunizma i boljševizma, dotično oba zajednički. Zato su narodne zajednice propadale iz dana u dan, dok nisu veliki muževi otpočeli borbu na život i smrt, da narode spase od propasti. Kod nas Hrvata prvi je započeo tu borbu najustrajniji među nama, naš vrhovni zapovjednik Poglavnik.

Novo doba traži baš obratne životne nazore od liberalno-demokratskih, a ti su: ZAJEDNICA JE SVETINJA; SVAKI POJEDINAC JE SAMO TOLIKO VRIJEDAN, KOLIKO ZA ZAJEDNICU RADI, ZA NJU PREGARA I ZA NJU SE ŽRTVUJE. Bez napretka zajednice nema nikomu života, a da su dalje vladala liberalno-demokratska

načela, narodi bi se survali u — nihil, u ništa, u ništavilo.

Iz svega gornjega proizlazi, da je naša oružana sila u prvom redu zvana sama sebe preporoditi na novim životnim načelima: »ŽIVI I UMRI ZA ZAJEDNICU, A NE ZA SEBE«. Izgrađujući samu sebe na tim načelima, naša oružana sila preporodit će, izgraditi i očeličiti sav svoj narod do zadnje potleušice, prenoseći svoju izgrađenost na hrvatski narod.

Ova je dužnost ogromna, divovska, nu bit će izvršena, a ako bi se našao netko u našoj oružanoj sili te bi svojim oprečnim nazorima bio na putu tom preporodu, BIT ĆE BEZOBZIRNO SLOMLJEN I IZBRISAN IZ NARODNE ZAJEDNICE, kao da ga nikad nije ni bilo.

To je prva i zadnja misao i zapovijed vašeg Vojskovođe; to mora postati životnim pozivom svakog onoga, koji hoće nositi časno ime domobrana.

Ne će se trpjeti izgovori bilo kojeg pojedinca, koji nije sredio svoj život prema novim načelima, jer su krivi svi, ako se u njihovim redovima nađe i jedan izrod, koji ne bi bio u stanju dati svoj rad i život za narodnu zajednicu, nego samo za sebe.

Ovaj moj naputak nije izgrađen na bilo kakvoj znanstvenoj podlozi, nego je plod teškog dugogodišnjeg i strašnog iskustva s čovjekom, koji nosi časno ime Hrvat.

Ovaj životni naputak neka vas prati od jutra do mraka i neka postane dijelom vaše savjesti. Ja vam ga predajem u čistoj i najčišćoj ljubavi, svakom pojedincu i cijeloj oružanoj sili, u nepokolebljivoj ljubavi za naš hrvatski rod i dom.

Jedan za sve — svi za jednoga!

VAŠ VOJSKOVOĐA

UVOD

O samostezi i značaju pojedinca ovisi značaj i društveni poredak naroda, što se može mnogobrojnim primjerima u povjesti čovječanstva dokazati.

Svako biće bez razlike nosi u sebi »božanstvo i sotonu«, t. j. dobro i zlo, naime dobra ili loša svojstva. To je čovječanstvu nametnula sudbina na njegovom životnom putu. Božanstvo u čovjeku vodi bez prestanka sa sotonom nesmiljenu borbu od početka do kraja, t. j. od čovječjeg rođenja do njegove smrti. Drukčije ne može ni biti. Božanstvo je predstavnik svih odlika i vrlina u čovjeku, dočim je sotona utjelovljenje čovječjih strasti i životinjskih nagona. Između dobra i zla, božanstva i sotone, ne može biti ni mira ni primirja, zato među njima traje vječiti boj, koji se nasljedstvom prenosi s pokoljenja na pokoljenje, od postanka do nestanka roda, naroda i čovječanstva. Taj neumoljivi i nepromjenljivi zakon u životu čovječanstva po-

trebno je svijesno uočiti i spoznati. Tko za taj zakon ne zna ili ne će znati, taj ne živi kao čovjek, nego kao životinja. Luta od nemila do nedraga, dok ga konačno ne požderu njegove strasti, t. j. životinja, koju u sebi nosi. Nije dostatno samo znati za taj zakon, već ga je potrebno i na sebe primijeniti, da se steče spasonosna spoznaja »o samom sebi«. Glavno je spoznati, kakav sam, »a kakav bih morao biti«. Tek onda je čovjeku pojedincu, a i narodu, moguće iskorijeniti svojim razborom i čvrstom voljom zlo, koje u sebi nosi, te pronaći način, kako će učvrstiti sva svoja dobra svojstva i razviti ih do najvećeg stupnja te očeličiti ih, da postanu sastavnim dijelom čovječjeg bića. Sva dobra svojstva u čovjeku jesu njegovi »pozitivi«, a sve slabe strane njegovi »negativi«, te ako pobijede dobre ili jestne strane, a niječne budu uništene, tek onda »čovjek - životinja« zasluži ime čovjeka. Prema tomu kako dolaze do izražaja u djelima čovjeka pozitivi ili negativi, drugim riječima dobro ili zlo,

prosuđujemo i ocjenjujemo njegove vrednote za društvo i narod, pa to izrazujemo riječima, kakav mu je značaj.

Čovjek, koji svakom zgodom u svom nastupu — svejedno je li sâm ili je u društvu, u službi

ili izvan službe — pokazuje muževne odlike, čvrstu volju, a djelima da sam sobom vlada, da uvijek zna što hoće, kako hoće i prema tomu bira sredstva te ustrajno i odlučno provodi svoje odluke u život, s potrebnim obzirom na bližnjega,

onda narod o takvom čovjeku veli, da je čvrstog značaja,

jer sva njegova djela počivaju na pojmu časti i poštenja, a sam njegov rad usmjeren je na dobrobit zajednice. Ako takav čovjek ima još visoki duh te zna svoju volju prenositi na druge utjecajnim putem svojim primjerom, riječima i djelima, onda je takav čovjek sposoban biti vođom drugima, onda je takav čovjek vrednota za narod, komu pripada.

Svi časnici i dočasnici morali bi biti ljudi takvih svojstava u okviru i granicama njihovog životnog poziva.

U takvom slučaju govorimo o tima ljudima, da su kao stvoreni za vođe, da imaju čvrsti značaj i sređene nazore o životu. Razumije se, da

biti značajan, nije potrebno biti istodobno i visokoškolan,

jer značajeva nalazimo i kod onih ljudi, koji ne znaju ni čitati ni pisati, a nalazimo ih u

svima slojevima društva i naroda isto onako, kao što nalazimo i štetonoša i neznačajeva.

Čovjek, kod koga se pozitivi i negativi u izražajima njegova života mijenjaju, čas izbijaju jedni, a čas drugi na površinu,

jest čovjek neustaljena značaja,

što znači, da je njegov značaj još u razvitku, još se bije boj između dobra i zla, koje u sebi nosi. U r a v n o t e ž e n o g pak značaja je čovjek, kod koga dolaze do izražaja više dobre nego slabije njegove strane i koji može putem samostege

sam sebe odgojiti, da tako postane čovjekom čvrstog značaja.

O čovjeku, kod koga prevladavaju slabe strane bez škodljivog utjecaja na okolinu, velimo, da je labavog značaja i da je slabić. Ovakvi ljudi mogu biti pogibeljni, ako su visokih duševnih sposobnosti, jer se njihov duh često izrazuje u nepovoljnoj kritici jakih muževa. Ovakvi slabići pravi su majstori u razaranju stvaralačkih sila i pojedinaca i mnoštva. Oni su samo kritičari, ali kad sami moraju stvarati odluke i djela, nositi odgovornost, biti požrtvovni ili čak dati i same sebe, tek onda dođe do izražaja cijela njihova bijeda, sav njihov jadni značaj. Skoro bolji od ovih slabića su ljudi s izrazito lošim

značajem, koji i ne skrivaju, pa ih se onda svaki čuva i ne nasjeda njihovim smicalicama.

Nema sumnje, da značaj spada također u naslijeđene osebine, t. j. on ima neku podlogu u nasljednoj krvi. Međutim to nije dostatno, jer se

značaj izgrađuje upornim i ustrajnim odgojem u ranoj mladosti,

a usavršuje samostegom i spoznajom spomenutog životnog zakona i njegovom primjenom, t. j. dokazanim djelima, a ne običnim pripovijedanjem.

Ako ta saznanja prenesemo na obrambenu silu, na vojsku, onda su nam dužnosti jasne: odgajati mladež, da se iskorijene slaba, a očeliče dobra svojstva, da pojedinac bude poslije u stanju svojom vlastitom samostegom, t. j. čvrstom voljom, upravljati ne samo sobom, već i s drugima.

To je neodgodiv zahtjev i životno pitanje časničkog i dočasničkog zbora,

to je naš putokaz za odgoj novaka - domobrana, pričuvnika i samoga naroda, jer putem obrambene snage moramo poslije tisuću godina skrbništva postati samostalni, a to je moguće jedino samostegom pojedinaca, koji zajednički čine narod.

Radi boljeg razumijevanja spomenut ću dva naroda i dvije države, kod kojih dolaze jasno do izražaja gore navedene spoznaje. Njemački narod i njemačka država živi su primjer točnosti, savjesnosti, zakonitosti, samostege, trijeznosti, odvažnosti, zdušnosti, ispunjavanja dužnosti, odlučnosti i snašanja odgovornosti; jednom rječju, kod njih dolaze do izražaja na svakom koraku sve narodne duševne i značajne vrline, bez obzira radi li se o pojedincu, o skupini ljudi, o jednom staležu ili o vojsci. Čovjek ima utisak kad proučava bilo Nijemca pojedinca ili njemačku zajednicu, da u tom narodnom stroju svaki stoji na pravome mjestu, da svaki zna što hoće, kad hoće, što mora i kakvim sredstvima izvršiti svoj zadatak. Pri tome osobito dolazi do izražaja činjenica,

da nitko ne misli i ne radi za sebe, nego za zajednicu.

To možemo promatrati na igralištu, na ulici, u munjovozu, na željeznici, u državnim uredima, u obitelji, u školama, kod stražara na ulici, kod sprovodnika na željeznici, kod činovnika u pisarni. To možemo najviše zapaziti

na bojnom polju počam od zadnjeg vojnika, pa do prvog vojskovođe.

Čovjek se upravo mora diviti, kad na ratištu vidi pojedine skupine i skupinice pomoćne službe generala Todta, časne radne službe ili razvodnika s jednim rojem u izvršivanju svoje dužnosti, ili pak promatra pojedinog radnika na njegovu poslu. Sve to ide, kako se ono kaže, »kao po loju«, ne treba nikakva nadzora, nije potrebno psovanje ili čak kazna, te se dobiva utisak:

> *svaki pojedinac radi do samopožrtvovanja, u najvećoj samostezi, ne gledajući na sebe i na svoje probitke, nego jedino na dobrobit zajednice, na čast i poštenje vojske ili one radne jedinice, kojoj pripada.*

Kad se sve to vidi, pa se prispodobi s državnim životom bivše Jugoslavije ili bivše jugoslavenske vojske, u kojoj nitko nije htio snositi odgovornost, nego gdje je to iole mogao, prebacivao dužnost na drugoga; u kojoj se sve radilo pod moraš i pod prijetnjom kazne, gdje se nije znalo tko pije a tko plaća, a još manje tko i što mora raditi. Oni, koji su zdušno radili, bili su bijele vrane. U toj se zemlji rasipao državni imetak, vladala je samovolja, protuzakonitost i pravo zulumčarstvo na vrhovima, a najgora gramzljivost i sebičnost kod svakog pojedinog državnog

namještenika, bilo u vojsci bilo u državnim uredima ili bilo na kojem javnom mjestu. Usporedbom s Nijemcima stiče se kod ovih utisak ne samo organiziranog naroda, nego naroda punog nacionalne svijesti i spoznaje o životnoj potrebi rada i sticanja, dočim smo u bivšoj Jugoslaviji imali na svakom koraku utisak, da se sve ruši, da svaki grabi za sebe, te da su svi na jednoj lađi koja tone, i gdje se samo čulo: »Spasi, tko što više može za sebe.« Nije dakle čudo, ako hrvatski narod vidi u Nijemcima izraz rodoljubnog savršenstva, a zgraža se nad činjenicom, kako je izgledalo u bivšim jugoslavenskim uredima i vojarnama, dok ga hvata jeza, kad se sjeti, kako se postupalo s hrvatskim narodom.

Iz ovih dvaju primjera točno vidimo, kako izgleda narod i država,

kad kod pojedinca vlada samostega, kad su značajevi jaki i kad vlada samospoznaja, da moraju iščeznuti svi sebični prohtjevi pojedinaca i sasvim zavladati spoznaja o dobrobiti zajednice.

Već u početku mojeg razlaganja moram navesti, da nam Nijemci moraju biti primjerom na svakom koraku, te mi moramo, jer smo brojčano mali, postati još bolji od njih, imati još veću samostegu i biti požrtvovniji od

njih, ako ne ćemo ponovno postati tisućgodišnjim robljem. Svaki u svom djelokrugu mora snositi stopostotnu odgovornost i ne smije je prebacivati na drugoga, a u slučaju, kad nema naredbe ili zapovjedi, onda mora raditi po svojoj savjesti na vlastitu pobudu, pa ćemo tek onda polučiti ono, za čime idemo,

da izgradimo narod pun samostege i požrtvovnosti, sa savršenim osjećajem o potrebi reda i rada, da se time sačuvaju tekovine naše nacionalne revolucije.

Vjera i nacionalni osjećaj

»Bez borbe nema slobode.«

Čovjek se rodi, živi, radi i bori od pamtivijeka, za ostvarenje svojih vjerovanja, zanosa i ideala.

Tako je bilo, tako je sada, tako će biti, što znači, da je takav red, nepromjenljiv, jer je utvrdjen prirodnim zakonima.

Životna borba bez vjerovanja, bez ideala i bez zanosa, bila bi preteška. Ljudski život bio bi bez sadržaja, sličan onomu životinje.

Borba za opstanak čovječanstva nije samo borba udovoljiti tjelesnim potrebama, nego je u prvom redu borba za ideale i borba, da se kraj tjelesnih, udovolji i duševnim potrebama.

Danas takodjer bijesni u svijetu žestoka borba za ostvarenje raznih ideala, koja će donijeti — kad bude dovršena — rješenje svih ostalih pitanja, koja drmaju današnjim društvenim poretkom.

Ta borba za oživotvorenje raznih nazora u životu ne vodi se samo duhovnim sredstvima, nego se u toj borbi mjere i sve ostale životne snage, kako u dnevnom životu, tako i na bojnom polju, naravno onda, kad se drugim načinom ne da postići ravnoteža u duhovnom, političkom i gospodarsko-stvarnom smjeru.

Toj sudbini ne može čovječanstvo izbjeći. ONA JE DAR BOŽJE PROVIDNOSTI, koja čovjeku nameće neprestanu borbu, sili ga na napore i žrtve, da time spriječi zamiranje i omlitavljenje ljudskih snaga, kao neminovnih posljedica tromog mirovanja, prevelikog blagostanja i užívanja.

Svi dogadjaji u zadnjih dvadeset godina i velika povjesna zbivanja u borbama za ideale ,koje su započele u španjolskom gradjanskom ratu, a nastavljene sada u Rusiji, jasno dokazuju, da se nalazimo u povjesnom razdoblju, koje rađa novog čovjeka, stvara novo doba i donosi novi društveni poredak.

Borba Njemačke i njenih saveznika protiv boljševičke Rusije, borba je za pobjedu ideala čovječanstva protiv krutog materijalizma, koji predstavljaju ruski sovjeti i njihovi saveznici. NEMA DVOJBE,

TKO ĆE POBIJEDITI, JER SVIJET HOĆE ŽIVJETI, A ŽIVJETI NE MOŽE BEZ IDEALA.

Duša, srce i razbor današnjih naroda, koji se bore za bolju i sretniju budućnost, prožeti su vjerom u Božju providnost, milost i pravednost. Prožeti su žarkim osjećajima ljubavi prema vlastitoj grudi, domu i rodu, protkani pravednijim društvovnim shvaćanjima, te nepokolebljivom voljom za izkorjenjenje nepravda u ljudskom društvu.

Vjera u Božju providnost je velika nadnaravna snaga, koja čovjeka krijepi i jača, da i u najtežim prilikama života, pa i onda kada je osamljen, nemoćan, i bez izgleda u uspjeh, dostojno izvrši svoju dužnost prema sebi i bližnjemu. Čovjek bez te vjere bio bi sličan nijemoj životinji.

Samo onaj, koji je dnevno gledao smrti u oči, zna ocijeniti nedokučivu moć vjere u Božju providnost. Vojnik, koji svjesno ne vjeruje, ne će moći nikada izvršiti svoje teške dužnosti na bojnom polju, a pogotovo ne onu zadnju i uzvišenu dužnost — žrtvovati se za narodne ideale i za opstanak svoga naroda. Vojnika bez svjestne vjere u Božju providnost i u pravednost svojih ideala svladat će prije ili poslije životinjski nagoni, plašljivost i kukavičluk

bit će jači od težnje, da do kraja izpuni težku dužnost. Takav vojnik mora se bezuvjetno iznevjeriti svom uzvišenom pozivu.

Vojnik, koji svjesno vjeruje, ne umire nikada. I onda kad pogine, on vječno živi, jer »NAVIK ON ŽIVI — KI ZGINE POŠTENO«, kako reče neumrli Frankopan.

Nacionalni osjećaji nisu od danas, nego su plod tisućgodišnjeg razvitka čovječanstva.

Te narodne osjećaje nije poznavao prvobitni čovjek. Morala su prohujiti stoljeća izkustva i borbe, da se čovjek postepeno dovine do ideala, da ne živi sam za sebe, nego da živi za cijeli svoj rod, to jest za onu zajednicu i sredinu iz koje je nikao.

Žarka ljubav prema rodnoj grudi, domu i rodu, zove se nacionalnim osjećajem, koji je prava pravcata stvarnost, a ne kakva tlapnja, jer je suvremeni čovjek osvjedočen i uvjeren, da bez toga osjećaja ne može biti ni vlastitog naroda, a ni vlastite države.

Ovaj je osjećaj ona silna snaga, koja pokreće čovjeka na svakom koraku, u miru i u ratu, dajući mu snage, da se oslobodi veriga materijalizma i sebičnosti i koja ga čuva od komunističko-boljševističkog pogibeljnog otrova.

Ne treba dokaza iz prošlosti. Današnje nacionalističke države, na čelu s Njemačkom, živi su dokaz te zasade.

Potrebno je najprije znati, kako su nastali nacionalni osjećaji, da se uzmogne shvatiti njihovu važnost i veličinu.

Tokom stoljeća bili su ljudi slični životinji, koja se uvijek vraća po nekom prirodnom nagonu svom zavičajnom kraju, onamo, gdje se izlegla i odrasla.

Iz tog prirodnog nagona razvilo se domoljublje, koje je produblieno, kad je čovjek stvorio obitelj i kad se je za nju počeo brinuti iz osjećaja samoodržanja svoje vrste. Tek onda, kad je prestao biti skitnicom, stvorio stalno boravište i počeo obrađivati zemlju, počela se u čovjeku sve više buditi ljubav prema rodnoj grudi. Tako je nastalo plemenito i svjesno domoljublje u najužem smislu.

Porastom pučanstva, što ga je sobom donio stalni boravak na istome mjestu i krvnim srodstvom, počela se buditi i ljubav prema bližnjemu, to jest prema svojem rodu. Iz toga je nastalo — opet u najužem smislu — rodoljublje.

Prohujala su stoljeća zajedničkih borbi, muka i patnja, proliveno je more krvi, dok

je iz užeg osjećaja domoljublja i rodoljublja došlo do plemenske uzajamnosti, s više regionalnim značenjem, a iz ove uzajamsti, opet putem krvavih iskustava, nastao osjećaj prema cijelom domu i rodu, gdje god se ovaj nalazio. To je, dakle, nacionalni osjećaj, koji u sebi nosi ljubav prema cijeloj zemlji, koju nastava isti narod.

Nacionalni osjećaj stvoren je i uzdignut do ideala rodbinskom plemenitošću i krvnom vezom, te teškim povjesnim izkustvima. Bez toga ideala nema opstanka ni sigurne budućnosti ni jednom narodu, a kamo li političke nezavisnosti i samostalne države.

NACIONALNI OSJEĆAJI U LIBERALNO DEMOKRATSKO DOBA BILI SU KRNJI, JER IM JE MANJKALA GLAVNA SADRŽINA, A TO JE — DRUŠTVOVNO SHVAĆANJE. U to doba kretali su se nazori o životu samo oko dobrobiti pojedinaca, a zaboravljalo se na široke narodne slojeve. Tako zvani nacionalisti bili su u liberalno demokratsko doba najbolji saveznici kapitalizma i mjesto da su se brinuli za najšire i najsiromašnije narodne slojeve, oni su ih izrabljivali na nečovječan način. Kao i sve druge osjećaje u liberalno-demokratskom sistemu,

tako su i nacionalni osjećaji dotjerani do divlje skrajnosti. Oni su postali čisti kalup bez sadržaja, šuplji i prazni, kao krinka, koja je služila za obogaćivanje. Sve je to uzrokom propasti liberalno-demokratskog družtva, koje bi bio progutao komunizam i boljševizam, da nije došlo do suvremenog nacionalizma, koji je prožet onim pravim, iskrenim i poštenim rodoljubljem, čiji je sadržaj skroz i skroz društvovan.

Taj suvremeni nacionalizam spasio je društvo od medjunarodnog pljačkaškog kapitala i duševnog otrova, koji se zove boljševizam.

Ovi zdravi nacionalni osjećaji moraju imati svoj najdublji korijen u hrvatskom domobranstvu, u kojem vlada temeljno i spasonosno načelo, da je najuzvišenija dužnost brinuti se za podredjene. U toj brizi ne smije biti sebičnosti kod predpostavljenih, ili kod kakvih mu drago klika.

Vrhovni zapovjednik cjelokupne oružane sile, naš Poglavnik, sažeo je značenje vjere, nacionalnih i društvovnih osjećaja, u naš uzvišeni pozdrav: Za Dom spremni! To obilježuje najjasnije najširi pojam domoljublja i rodoljublja, koji osjećaji počivaju na vjeri u Božju providnost.

U riječi »Za Dom spremni« uklesan je nalog i zapovijed, da moramo braniti svaki hrvatski dom, gdje god se ovaj nalazio, s istom požrtvovnošću, kako bi branili svoje vlastito ognjište i svoje selo.

Nama hrvatskim domobranima na cijelom području Nezavisne Države Hrvatske, svuda je naš mili dom, svuda je naše selo, svuda je naš rod, za koji moramo podnijeti i najveće žrtve, a to je — dati i svoj vlastiti život, jer smo samo onda uvijek i u svako doba, danju i noću, pa makar bili bosi, gladni i zamoreni — ZA DOM SPREMNI.

Samostega i značaj pojedinca i naroda

»Ne koristi rad, gdje nije red.«

U svima povjesnim razdobljima, od početka rada ljudskog roda, IGRALA JE SAMOSTEGA SPASONOSNU ULOGU. Danas je samostega vrhovni zakon za svakoga, jer danas ne vlada načelo individualizma, odnosno volja pojedinca, već ŽIVOT POJEDINCA SLUŽI U PRVOM REDU PROBITCIMA ZAJEDNICE a tek onda pojedincu samomu. Pojedinac znači

tek toliko, koliko on doprinosi svojim radom zajednici. A ako on ne doprinosi ništa ili je na očitu štetu zajednici, tada nije vrijedan niti živjeti. Pojedinac može samo onda biti na korist zajednice, ako je najprije gospodar samog sebe, t. j. ako je njegova volja jača, nego njegovi osobni prohtjevi i ako ta volja zapovijeda njegovom dušom i tijelom i dolazi do izražaja u radu i krajnjem požrtvovanju za zajednicu.

Izrazita zajednica od odlučne važnosti za opstanak naroda i države — jest v o j s k a. I kod nje se mora to vidljivo isticati na svakom koraku, i u službi i izvan službe, a o s o b i t o n a b o j n o m p o l j u. Sve se to dade postići odgojem, u prvom redu s a m o s t e g o m. VOJSKA BEZ OSVJEDOČENE SAMOSTEGE POJEDINCA JEST OBIČNA SOLDATESKA, GOMILA BEZ DUŠE, JEDAN ČOPOR, SLIČAN ROBIJAŠIMA, KOJE NJIHOVI ČUVARI TJERAJU I DRŽE U STEZI SAMO NAJTEŽIM KAZNAMA.

Primjer samostege.

Za ovakvu vojsku utrošiti i jedan novčić bila bi veleizdaja. Najsjajniji primjer u tom smjeru jest bivša jugoslavenska vojska, u

kojoj nije bilo ni samostege ni odgoja, pa se u njoj obavljala dužnost jedino na silu. Zato je ta vojska već kod prve teže kušnje propala.

Ova činjenica neka nam ledbi uvijek pred očima, pa će i slijepac progledati i uvidjeti, DA BEZ SAMOSTEGE NE MOŽE BITI SVIJESNIH BORACA I BRANITELJA DOMOVINE. S druge strane služi nam kao sjajni primjer njemačka vojska, čiji je glavni čimbenik njezino nacionalno osvjedočenje, samostega pojedinaca, a kao posljedica toga neviđeni uspjesi u svakom pogledu i kod kuće i na bojnom polju, i u miru i u ratu.

Ovi primjeri jasno dokazuju, kojim putem mora ići hrvatska vojska i naš hrvatski narod, t. j. TREBAŠ NAJPRIJE SAMOG SEBE IZGRADITI, S CILJEM DA POMOGNEŠ ZAJEDNICI. A to znači, da svaki pojedinac mora imati jaku volju, koja je u stanju onemogućiti životinju u čovjeku, kako bi pobijedile njegove vrline.

Lijenost

»Tko rano rani, dvije sreće grabi.«

JEDAN OD GLAVNIH POROKA U ČOVJEKU POJEDINCU, U KOJEM DO-

LAZE DO IZRAŽAJA NJEGOVE LOŠE OSEBINE, JE LIJENOST, NAGINJANJE LAGODNOM ŽIVOTU, ŽELJA ZA OBILNIM JELOM I OPOJNIM PIĆEM, ZA PREKOMJERNIM SPAVANJEM I ZABAVLJANJEM, TE ZA UGAĐANJEM SVOJIM DUŠEVNIM I TJELESNIM STRASTIMA. Ovako živjeti znači provoditi život Židova, nametnika, koji pije krv svoje zajednice, da udovolji svojim životinjskim nagonima.

Kod narodâ, kod kojih dolazi do izražaja sklonost k ugodnom životu, mora samostega kod pojedinca početi dolaziti do izražaja već u počecima njegovog tjelesnog i duševnog života. Lijenost vuče za sobom neurednost, netočnost, nesavjesnost i mnoge druge poroke, koji su u stanju dovesti jedan narod do ruba propasti, a njegovu vojsku već na početku njezinog stvaranja uništiti. Tu moramo imati pred očima staro rimsko carstvo, francusko kraljevstvo i druge primjere propasti negdašnjih najmoćnijih društvenih i državnih tvorevina, koje su propale zbog lagodnog života njihovih naroda. Zato imajte pred očima negdašnju malu Špartu (državu u Staroj Grčkoj) i špartanski život njezinog naroda. Šparta služi još i danas uzorom

samostege, trijeznosti, samoodricanja junaštva, hrabrosti i borbe za zajednicu, jer je — i ako malobrojna — prkosila uspješno i branila se protiv jačih i većih država. Poznato je, da su zakoni Šparte nastali iz potrebe samoodržanja, jer su špartanski državnici uvidjeli, da se mora obračunati lagodnim životom, jer bi drukčije zajednica morala propasti.

Mala Šparta — velika pouka.

To je jedan od najsjajnijih primjera u povijesti, kako se i iz mekog osebujnog naroda mogu pomoću samostege i odgoja stvarati i rađati divovi, koji svojom požrtvovnošću, a koja je plod samostege, zadivljuju i zapanjuju svijet. I Špartanci su naginjali lagodnom životu, ni njima nije bio red i rad sladak. ALI SU SAMOSTEGOM POSTIGLI PRAVO PRAVCATO SAVRŠENSTVO; postali su narod pun samosvijesti i požrtvovnosti za spas i opstanak svoje zajednice.

Spasonosna samostega.

Špartanci nisu bili, kao mi Hrvati, ratnički narod, nego su to tek morali postati samostegom. A što bi tek mi Hrvati morali polučiti, kad bi upoznali, da od stege pojedinaca ovisi život i napredak cijelog

naroda. I kad bi bili svijesni, da se dobrobit pojedinaca ne da dijeliti od dobrobiti narodne zajednice. Jedno je sigurno, da kad propada zajednica, PROPAST ĆE PRIJE ILI POSLIJE SVI POJEDINCI, pa kakvi bili oni špekulanti. A kad zajednica napreduje, napreduju i svi pojedinci u svima pravcima života. To nije puka zamisao, jer to jasno i glasno dokazuje povijest. Što je hasnilo državnicima francuskog kraljevstva, da su se vozili u zlatnim kočijama sa šesteropregom. Ne samo da su zakržljali duševno i tjelesno, nego su i život izgubili. Posljedica je bila da je propala i zajednica, jer nije imala samostege, nestalo je morala, sve se predalo svojim strastima. Slično kao i u carskom Rimu, bilo je i u carskoj Rusiji, a također i u Španjolskoj. SVAGDJE I NA SVAKOM KORAKU POTVRĐUJE SE ISTINA, DA O SAMOSTEZI POJEDINACA OVISI ŽIVOT NARODNE ZAJEDNICE, A U NAJŠIREM POJMU I ŽIVOT ČOVJEČANSTVA.

Samostega počinje već ujutro, kad čovjek ili vojnik otvori oči, a lijenost traži, da što duže ostane u krevetu. Međutim dužnost i samostega nalažu, da se svaki ustane u određeno vrijeme. Tu je početak

volje, da se naginjanje lagodnom životu ili lijenosti u klici uguši i da čovjeku uđe u krv ustajanje u određeno vrijeme, kako bi mogao urediti svoje tijelo i odijelo, da može biti točno na vrijeme u svakom pogledu uredan, kad dođe čas izvršivanja svoje dužnosti, bilo u pisarni, bilo u vojarni, bilo kod kuće ili gdje mu drago. Ako se toga ne budemo držali, onda će lijenost vući za sobom razne neurednosti, a što će uroditi posljedicom, da ne ćemo moći njegovati svoje tijelo, da se ne ćemo moći umiti kako to Bog zapovijeda, da ne ćemo moći urediti odijelo, da se ne ćemo moći obrijati, nokte očistiti i podrezati, pošteno se počešljati, te ćemo doći na vršenje svoje službe potpuno neuređeni kao kakvi barabe, a ne kao uzorni hrvatski domobrani.

Početak polje

SAMOSTEGA, AKO JE DOMOBRAN NIJE VEĆ OD KUĆE DONIO, MORA BITI POLUČENA VEĆ PRVOG DANA VOJNIČKE NAOBRAZBE I MORA SVAKOM DOMOBRANU U NAJKRAĆEM ROKU PRIJEĆI U KRV. To je moguće samo onda, ako časnici i zapovjednici svih stupnjeva prednja-

će svojoj momčadi u točnosti u svemu onomu, što smo ovdje spomenuli.

Zabava i razne strasti.

U najužoj vezi s lijenošću i lagodnim životom stoji ZABAVA, kao i UDOVOLJAVANJE RAZNIM STRASTIMA. Strast je i to, kad se ne ide pravodobno spavati, već se trati vrijeme prije i poslije ponoći po raznim zabavama. Zato je ovdje potrebna samostega kod svih onih, za koje nije određen mirozov, t. j. kod časnika i dočasnika, da baš oni ne budu izvorom i primjerom lošeg odgoja onih, koji su njima povjereni na odgoj. Časnik i dočasnik, koji dolazi u službu nepočešljan i neobrijan, koji se nije pravodobno ošišao, kojem odijelo i obuća nisu u redu, koji dođe pospan na vršenje dužnosti, po mogućnosti crvenih očiju, s neuređenim rukama, mamuran — PRAVI JE VELEIZDAJNIK I MORAT ĆE SE PREMA NJEMU KAO TAKVOM I POSTUPATI. Upravo je nemoguće i pomisliti, da bi jedan časnik došao pijan u službu, kao i da bi jedan časak zakasnio, kako se to događalo u bivšoj jugoslavenskoj vojsci i u državnoj službi.

Danas hrvatski domobran, kao i cijeli naš narod, zastupa stanovište, da svaki mo-

ra vršiti svoju dužnost, biti točan i savjestan i to iz osvjedočenja a ne pod prijetnjom kazne, jer kazna značajeve samo kvari, a ne popravlja, pa će svi oni, koji se ne budu držali gornjeg načela, biti odstranjeni iz redova hrvatske vojske, javno žigosani u novinama kao štetonoše, a prema potrebi biti uvršteni i u redove prisilnih radnika, bez obzira bili oni časnici ili dočasnici.

Svatko mora vršiti svoju dužnost.

Ne smije biti, da jedan zbor, čiji su pripadnici u 99% pošteni i savjesni ljudi, trpi radi jednog postotka lijenčina, strastvenika i nemarnika. Tu ne će biti nikakve slaboće ni obzira iz sudružnosti. ZATO JE ZADAĆA SVIH ZAPOVJEDNIKA, DA BAŠ TU POČNE NJIHOV RAD O SAMOSTEZI.

Savršenom samostegom mora prednjačiti najprije najviši zapovjednik, a za njim svi oni, kojima je povjeren odgoj vojnika. Samo će na taj način primarna samostega o urednom držanju tijela, obuće, odjeće kao i točnost u vršenju životnih i službenih dužnosti, biti polučena. Na oko to izgleda kao neka malenkost, dok je za one, koji poznaju narodni život, život vojske u miru i u ratu, izvor blagodati kroz cijeli život.

Lijenost i naginjanje lagodnom životu ubijaju i tijelo, jer ono postaje meko, tromo, neotporno, a u takvom tijelu ne može biti jake volje, kao niti odvažnosti, ni hrabrosti, jer mekoputno tijelo isključuje bez daljnjega sve vrline u čovjeku.

Čovjek, koji podliježe strastima . . .

ČOVJEK, KOJI PODLIJEŽE STRASTIMA LAGODNOG ŽIVOTA, NE MOŽE BITI SAVJESTAN U IZVRŠIVANJU SVOJIH DUŽNOSTI, JER NJEGOV ŽIVOT VODI GESLO — SVIJESNO ILI NESVIJESNO: SVE DRUGO PODREDITI UGODNOSTI SVOJEGA ŽIVOTA. Na pr. jedan poručnik je u stanju, ako nema samostege, pokvariti svu našu dobru momčad, koju bi on morao odgajati, jer ako on sâm ima raznih slaboća i ako je sâm bez samostege, sve svoje loše strane prenosi — s obzirom na životinjske nagone u čovjeku — i na sve one, koji su njemu povjereni na odgoj.

Glavno načelo odgoja.

GLAVNO DAKLE NAČELO ODGOJA NAŠEG DOMOBRANA MORA BITI TJELESNI I DUŠEVNI RED, a to je moguće polučiti, ako starješine svih stupnjeva, u prvom redu, sami sebe drže u samostezi i tu samostegu prenose poukom i velikim strplje-

njem na domobrana, da on to preuzme potpuno svijesno, a ne pod pritiskom kazne. Tada će svaki doći do uvjerenja, da će od stotinu ljudi njih 98 biti odlične samostege, a jedan ili dvojica, koji se ne daju drukčije ukrotiti nego najtežim moralnim kaznama, bit će izbačeni iz redova vojske i poslani na prisilan rad. Bit će javno žigosani kao štetočine, koje se ne smije primiti u nikakvu javnu službu. To će se obznaniti i njihovim selima iz kojih potječu i koja su osramotili.

Pijančevanje, pijanstvo, klatarenje i bančenje

»Pijanica — živa propalica.«

Ima ljudi, kako se ono kaže, raznih ćudi. Ima ljudi, koji su uvijek trijezni i koji ne mare ni za kakvo piće i alkohol. Ima pak i takvih, koji su umjereni i od zgode do zgode rado se razvesele, a da ne prekorače granice te veselosti. Ima ih međutim takvih, koji rado piju, pa iako malo piju, ne mogu to podnijeti i opijaju se. Ima ih nadalje, koji mnogo piju i mnogo podnose, ali prije ili poslije podlegnu pijanstvu. Ima i okorjelih pijanica, koji bez rakije ne mogu ži

vjeti i koji su svaki dan od pijanstva mamurni. Ima ljudi, čak i dobrih ljudi, koji kad piju, postaju veliki grubijani i izgrednici i to takvi, da više put i sami sebe unesreće. A ima ih konačno i takvih, koji, kad se napiju, plaču i pružaju sliku jako smiješnih ljudi.

Slike pijanica.

Bez sumnje da uživanje alkohola, ako nije do skrajnosti umjereno, vodi uvijek zlu i povlači za sobom iste posljedice kao i lijenost, čak i još gore, JER PIJANSTVO RAZARA ČOVJEČJI ORGANIZAM, SLABI NJEGOV RAZBOR, OTUPLJUJE PAMĆENJE, A IMA I KOBNIH POSLJEDICA ZA POTOMSTVO, KOJE OPADA I IZRODI SE, TE NAGINJE RAZNIM ZLOČINIMA.

Posljedice pijanstva.

Ako jedan narod naginje toj strasti — pijanstvu — onda je to prava propast, a još je veća propast, ako žene naginju piću i opijaju se. Još je gore, kad pijancima nema vina i rakije te ne će ni onda prestati piti, već loču razne žeste. Tako je u nekim našim krajevima loš običaj, da se iz kukuruza pravi alkohol ili pije t. zv. direktor, što neposredno potamnjuje razum, uništava živce i razara cijelo čovječje ustrojstvo. A najgore je, da se takav uništavajući al-

kohol daje često i djeci piti mjesto mlijeka, pa time roditelji sami ubijaju svoj plod. Ovdje imadu liječnici svoju veliku dužnost, da slikama i predavanjima zorno prikazuju i narodu i domobranima strašne posljedice alkohola.

Užasan primjer.

Rusi su u pogledu alkohola užasan primjer, što je i urodilo najkobnijiim posljedicama, da njima vladaju Mongoli i mongoloidi, da su zbog pijanstva tako izrođeni, da nemaju sposobnosti ni snage vladati sami sobom. A tko ljubi svoj rod i dom, taj mora imati odvažnosti i vlastitom narodu reći istinu u brk. I u hrvatskom narodu opaža se u zadnjih dvadeset godina sve više naginjanje alkoholu, i to ne samo u radničkim slojevima i po našim selima, nego i u školanim krugovima. Ako bi to dalje tako bilo, onda će naš podmladak još gore izgledati nego li što danas izgleda. Nažalost ima bezumnih roditelja, koji i maloj djeci daju piti razni alkohol mjesto mlijeka.

Ako se tomu ne stane na put nesmiljenim sredstvima i neprestanom poukom, možemo doživjeti posljedice, koje bi bile prava propast naše narodne osebujnosti.

To se najbolje opaža kod novačenja, jer je broj sposobnih prema prijašnjim godinama — prije svjetskog rata — opao za 50%, a ima ih oko 20% kržljavih. TO SU BEZ SUMNJE POSLJEDICE ALKOHOLA, KOJI JE RASTROVAO ČOVJEČJI USTROJ, T. J. NJEGOVO TIJELO. Nadalje broj glupaka, zločinačkih tipova i vjetrogonja dokazuje, da su mnogi roditelji začeli svoju djecu u pijanstvu. A pijanstvo i priljepčive bolesti su brat i sestra, jer je u pijanstvu putenost prerazdražena i rastrovana, te se ne pazi, što se čini i s kim se ima posla, pa čovjek postaje gori od svake životinje.

Uzroci slabljenja narodne snage

Da pijanstvo i spolne bolesti muškaraca i žena, te naginjanje lagodnom životu, vode i pobačaju djece i time još više slabe narodnu snagu, ne samo po kakvoći, nego i po broju, jasno je svakomu. I ovdje moramo naglasiti, da se u mnogim našim krajevima opažaju strahovite posljedice alkohola, jer ima čitavih sela bez djece. One žene, koje piju i opijaju se, ne rađaju djece, već pobacuju, postaju tokom vremena prave pravcate ruševine, izgledaju kao lješine, a muževi se iživljuju na razne načine i tako pružaju sliku rasula i propasti.

Pomoć vojske

Ovdje mora pomoći odgoj u vojsci, poukom i samostegom, da se pijanstvo, pijančevanje i bančevanje u klici uguši. Time nismo htjeli reći, da je zabranjeno od zgode do zgode umjereno uživanje alkohola. NA TEMELJU TOGA POŽRTVOVNOM SAMOSTEGOM MORAJU U PRVOM REDU PREDNJAČITI ZAPOVJEDNICI SVIH STUPNJEVA, kako bi domobrani uvidjeli, da im je predpostavljeni i u službi i izvan službe uvijek trijezan. Domobrane, osobito novake, treba neprestano poučavati i prikazivati im zle posljedice alkohola, ne samo po život pojedinca, nego i društva, naroda i države.

Slučaj pijanstva u domobranstvu izvan službe, ogroman je prestup na štetu ugleda vojske, a i s obzirom na njezinu zadaću odgoja naroda. Pijanstvo u službi prava je veleizdaja i bit će kao takvo istaknuto u stegovnim propisima.

Pijanstvo časnika

Pijanstvo časnika, strašno je zlo. Takvi časnici moraju biti otpušteni i pred javnošću žigosani. Samostega na tom polju, bit će spas vojske. A koliko možemo koristiti svomu narodu, možemo brojkama do-

kazati: u državnoj časnoj radnoj službi i u domobranstvu SLUŽI GODIŠNJE OKO STOTINU TISUĆA NAŠIH NAJBOLJIH SINOVA. SVI ĆE TI POSLIJE SVRŠENE SLUŽBE OTIĆI SVOJIM DOMOVIMA I TAMO SAMOSTEGOM PREDNJAČITI I TAKO BITI PROPOVJEDNICI U SVOM SELU, POMLAĐUJUĆI SVOJ NAROD. Ako se to ustrajno provede — što je i moguće provesti — uzornom samostegom zapovjednika svih stupnjeva, te upornom poukom, onda će domobranstvo biti na spas naroda, pogotovo poslije ovih zadnjih dvadeset razvratnih balkanskih žido-komunističkih nećudorednih godina, koje su ugrozile naše narodno zdravlje i narodnu osebujnost.

Kartanje

»Oteto — prokleto.«

Kartanje za zabavu i za novac budi i rasplamćuje strasti u čovjeku, koje vode do nedoličnog ponašanja, ruše drugarstvo i prijateljstvo, prouzrokuju vrijeđanja, donose gubitak vremena, a kao posljedica kartanje postaje takva strast, koja je slična pijančevanju, te konačno donosi gubitak službe i potpuno uništenje.

Hazardno kartanje za novac prosta je otimačina i to na svaki način, jer t. zv. dobitak ovisi o sreći i spretnosti boljega igrača. Kartanje za novac među drugovima vrijeđa dostojanstvo časničkog zbora. Takvi kartaši moraju po propisu, a u interesu očuvanja časti i poštenja, biti odstranjeni iz službe. Kartanje za novac višeg časnika s nižim časnikom ili dočasnika s domobranom, još je gora povreda samostege i vojničkih propisa, jer je takvo kartanje, s obzirom na službeni odnošaj među igračima, uvijek na štetu onoga nižega.

Kartanje u narodu rasplamćuje loše strasti tako, da često dolazi do ubojstva među igračima, do svađe među pojedinim obiteljima. Čak i obiteljska imanja odlaze na bubanj.

Strast kartanja zahvatila je i više i niže slojeve hrvatskog naroda, pa se ta strast mora iskorjeniti, kao i pijančevanje, jer ta strast ubija narodnu snagu i čistoću života. Kartanjem se zapuštaju redoviti poslovi. Ono povlači za sobom i sve druge strasti, kao pijančevanje, bančenje i tomu slično.

Ova strast dolazi kod nas najviše do izražaja u školanim redovima, kao i u rad-

ničkom staležu, koji bez obzira na svoje obitelji troše teško stečeni novac, zadužuju se, zapuštaju svoju ženu i djecu i konačno postaju štetonošama cijelog naroda.

Spasonosna uloga domobranstva

Ovdje također može i mora domobranstvo odigrati svoju spasonosnu nacionalnu ulogu, da među domobranima odgoji prave propovjednike pobijanja tih strasti. Iako kartanje za zabavu nema štetnih posljedica, kao kartanje za novac, ipak se među kartašima bude strasti, koje nukaju na sve veće i veće oklade za vino, za večere i t. d., i bezuvjetno opet dovode do velikih šteta. Veliko je zlo, kad t. zv. mali ljudi, koji i onako imaju umjerene prihode za izdržavanje sebe i svoje obitelji, ipak kartaju za novac, kao na pr. radnici, seljaci i činovnici svih vrsti, kao i oni, koji su tjedno ili mjesečno plaćeni. Kada bi kod takvih ljudi bilo malo savjesti i predviđanja, kakve posljedice nastaju iz kartanja, nitko od njih ne bi nikada primio karte u svoje ruke, već bi pobijao tu strast na svakom koraku. Sasvim je nešto drugo, kad se čovjek sâm sobom karta, za zabavu i odmor, jer se pri tomu mora razmišljati, te takvom igrom ne škodi ni sebi ni drugomu.

Zbog svih posljedica, koje smo gore prikazali, MORA SE U DOMOBRANSTVU KARTANJE ZA NOVAC POTPUNO ISKORIJENITI. Zbog toga se kartanje i za novac za zabavu u domobranstvu zabranjuje svima bez razlike i u miru i u ratu.

Ženskarenje

»Jedna šugava ovca cijelo stado ošugavi.«

Nekad je hrvatska žena i hrvatska djevojka — još pred kratko vrijeme od 30 godina — bila neka vrst svetinje svakomu muškarcu. U ženi se gledala majka, koja vrši najsvetiju dužnost: odgoj djece. Svaka djevojka bila je odraz časti i čistoće obitelji i svoga roda. Prema svakoj ženi — pa bila ona »najviša« gospođa ili pak obična seljakinja ili radnica — svaki muškarac pristupao je s poštovanjem, držeći se običaja i postupaka svojih pređa.

Posljedice svjetskog rata

Krivnjom svjetskog rata kao i židovsko-komunističkih nazora o životu, postalo je sve obratno. Danas muškarci ne gledaju ženski svijest s udivljenjem, nego očima pohlepe, strasti i iskorišćavanja, izrabljujući njihovu materijalnu bijedu tako, da je da-

nas žena postala predmetom ili robom na tržištu.

Postupak prema ženama i djevojkama

Ne samo da nema poštovanja prema ženskom svijetu, nego su dapače muškarci postali u svojem vladanju prema ženama pravi prostaci i neotesanci, podcjenjivači, koji ih najgore vrijeđaju. Kad se pita, mogu li takve ženske, koje su ponižene, odgajati našu djecu i odgojiti svijesne Hrvate, odgovor je samo — ne. Takvi muškarci ubijaju u ženama svaku svijest svojim nepoštivanjem i ponižavanjem.

Strašna je posljedica takvog mišljenja i postupka muškaraca prema ženama, jer je time povrijeđena i uništena spasonosna ustanova braka i obitelji. Svaki takav muškarac misli: »Sve su žene pokvarene, osim moje majke i sestre«, kao da i one također ne spadaju među ženski svijet. Ovdje mora opet pomoći samostega, putem koje možemo opet dovesti do čistih odnošaja između žene i muškarca. U TOM SMJERU IMAJU OSOBITO PREDNJAČITI ČASNICI I DOČASNICI, KOJI ĆE POUKOM NASTOJATI KOLI U DOMOBRANIMA TOLI U ŠIRIM NARODNIM SLOJEVIMA ISKORJENITI KOMUNISTIČKO-ŽIDOVSKE NAZORE O ŽENSKOM SVIJETU.

Ništa nije odvratnije od zadirkivanja u žene i djevojke, za koje se ne zna, ni tko su ni što su, osobito kad prolaze cestom ili ulicom, te javnim mjestima uopće. Kad to čini običan i neodgojen čovjek, moramo se zgražati, ako imamo malo poštenja u sebi. Kad to pak čine osobe u časnoj vojničkoj odori, onda je to najveća uvreda našeg zajedničkog dostojanstva i časti. I na tom polju potrebna je samostega, i opet samostega od jutra do mraka.

Posljedice ženskarenja

Ženskarenje dovodi tijelo do propasti, jer uništuje njegovu otpornu snagu, slabi razbor i pamćenje, a da i ne govorimo kako to materijalno upropašćuje svakog pojedinca. Na svakom koraku vidi se kako takvo nedolično vladanje pojedinca dira i u čast naroda, komu pripada, jer slabi narodne snage, što je u konačnom obliku također jedna vrst veleizdajstva, za koje nema zakonske kazne.

Ženskarenje vodi i do spolnih bolesti, koje se šire kao kuga i prenose s koljena na koljeno.

Pogledajmo samo, kako izgledaju razna veleobrtna središta. No ima i sela, koja su

se izrodila pijančevanjem, kartanjem i ženskarenjem.

Od prvog dana, kad nastupi novačka služba, ima se u tom pogledu poukom i sličnim sredstvima prednjačiti novonadošlim domobranima i utjecati na njih vlastitom samostegom. Jedna vojska, kojoj nije cilj putem odgoja svojih sinova pomagati, da se odstrane sve strasti i loše strane u narodu, ne zaslužuje, da se za nju utroši i jedan novčić; ona nije svijesna, da sve to konačno slabi obrambeni duh naroda, t. j. vojske same, i dovodi državu u pogibao baš onda, kad se narod nalazi u teškim međunarodnim prilikama.

S obzirom na priljepčive i spolne bolesti, IMADU ČETNI LIJEČNICI ZORNOM OBUKOM PRIKAZIVATI DOMOBRANIMA SVE POSLJEDICE, KOJE NASTAJU, kao i nesreću, koja svakog mora stići, ako je dotični dobio kakvu priljepčivu bolest i to smjesta ne prijavi, kao i gdje ju je dobio, da se zarazi odmah stane na put.

Ogovaranje, prišapćivanje, podvaljivanje

»Voda sve opere, do crna obraza.«

Ove su se mane osobito raširile u posljednjih dvadeset godina na takav način,

da je ocrnjivanje bližnjega slavilo prave orgije, rušilo prijateljstvo i svako drugarstvo, stvaralo klike, koje su režile jedna na drugu, kao pas i mačka. Osobito je ta mana bila razgranjena u bivšoj jugoslavenskoj vojsci i u činovničkom staležu, sve u svrhu, da se postigne kakva viša »grupica« li čin s 200 din. mjesečne više plaće ili kakav položaj u blizini srpskih vlastodržaca. Zbog tih malenkosti ocrnjivalo se svoje drugove, pa čak i vlastitog brata.

Nepotpisana pisma

U tu skupinu mračnih pothvata u životu jednog naroda, ili raznih staleža, spadaju i sve vrsti nepotpisanih pisama, kao i zagovora, zaštite i svi ostali gnjusni pothvati. Razumije se samo po sebi, da vojska s takvim duhom ili manama u časničkom zboru, a državni stroj s takvim činovništvom ne može opstati i mora propasti.

Osim ovih mana, poznato je još i podmićivanje, u svrhu, da se razni propisi kao i sâm zakon, darovima i novcem, zaobiđe i prekrši. Posljedica je toga, da u vojsci i u činovništvu zavlada olos, da ljudi čistih prstiju i pošteni ne dođu do izražaja, da država i narod postanu predmetom pljačke vlastitih njezinih sinova, koje plaća i iz

država sama država. Tu su samo vješala na mjestu, jer je strijeljanje preblaga kazna

U bivšoj jugoslavenskoj vojsci potplaći valo se liječnike, da se može izmaći dužnosti. Plaćalo se t. zv. ćati. A i viši časnički zbor zarađivao je silne novce po veleobrtima.

Tim je bila uništena i stega i savjesnost, kao i domo- i rodoljublje, čast i poštenje, moral i etika.

Loši primjeri

Takvu sliku pružala je negda I carska Rusija. Tu istu sliku pružala je i bivša Jugoslavija u vojsci i u građanstvu. Zavladale su bile društvene pijavice, među koje spada i podvornik i bilježnik i armijski zapovjednik. Država, koja je takva, nije vrijedna opstanka nijednog časa. A narod, koji to dozvoljava, nije narod nego jedna gnjila skupina. Pa ako i sâm narod to čini, onda je on potpuno sličan samoubojici.

U bivšoj jugoslavenskoj vojsci i u bivšoj državnoj službi išlo se tako daleko, da se nije pazilo ni na čast vlastitih žena i kćeri, da se poluči kakav viši čin ili položaj. Osobito su te strahote vladale u srpskim obiteljima. Plaćalo se generalskim povjerenstvima za polaganje ispita. Nije bilo dosta

ogavnih sredstava, da se naprijed proturaju razne krvopije, a zapostave pošteni i radini muževi!...

U hrvatskom domobranstvu moraju sve te mane i svi ti poroci isčeznuti. Stegom pojedinaca mora se ovo zlo u klici ubiti i potpuno iskorijeniti, a do sada zamrle vrline treba u svakom čovjeku uskrisiti, jer one postoje. U hrvatskom domobranstvu ne smije biti ogovaranja, ocrnjivanja ili došaptavanja, nego mora vladati međusobno poštovanje i drugarstvo. Ne smije biti noćnog klatarenja pomoću rodbinskih veza i zagovora. Ne smije biti i ne će biti promaknuća obilaznim putevima. Isto tako su isključena i premještenja pogodovnih u bolje posade za to, jer se nečija žena želi po glavnom gradu šepiriti. Nema više uplivnih položaja na temelju moćnih zagovora, ili rodbinskih veza, a hidri, koja bi se mogla podmititi, i hijeni, koja bi nam sisala krv, odrubit ćemo glavu.

Dodvoravanje, ulizivanje i štreberstvo

»Bolji je dobar glas, nego zlatan pâs.«

Ljudi bez vlastitoga j a, t. j. oni, koji su slabog značaja, koji okreću kabanicu pre-

ma vjetru i koji bi protupropisno ili prije reda neopravdano htjeli preteći bolje od sebe u redočinu, u položaju, a manjkaju im za to značajne duševne vrijednote, često i najpreče znanje, nastoje niskim sredstvima životinje pridobiti sklonost svojih pretpostavljenih, da se na taj način kao pretpostavljeni popnu drugima na šiju. Takve čeljadi ima u svima slojevima i u svima zvanjima. Mi ih nazivamo bolesnim štreberima. Ovi su ljudi pravi umjetnici u prepredenom načinu i u najogavnijim sredstvima, kojima se služe, da zavedu svoje pretpostavljene u bludnju. Oni se služe svima podlim sredstvima slugana i roba, dodvoravaju se, ulizivaju se, klevećU i ocrnjuju svoje suparnike, a gdje je moguće, upotrebljavaju u tu svrhu i svoju rodbinu. Teže za poznanstvima s osobama na visokim položajima, da njihovom pomoću postignu ono, što s obzirom na svoj značaj i znanje ne bi nikada mogli postići. Ovakav način podle rabote vuče za sobom i dalje posljedice: darivanje i stvaranje svih preduvjeta za korupciju, podmićivanje, kao i druga mračna sredstva, koja su obilježje balkanizma i židomasonstva. Ovakvi trutovi, koji se služe tim nedostojnim sredstvima, izazivlju opravdanu zlovolju i ogorče-

nost drugova, osobito u časničkom zboru, te stvaraju razdor ne samo u spomenutom krugu, već i u narodu. Takvim neljudima mora se odmah stati na put i budno paziti na njihovu razornu rabotu. Gdje god se pokažu, treba ih odstraniti iz kruga, kojem pripadaju. PROTIV TAKVE ČELJADI, KOJA SE ČESTO NE MOŽE PRIMITI NI ZA GLAVU NI ZA REP, POTREBNO JE U NJIHOVOJ OKOLINI PODUZETI SVE MJERE SAMOOBRANE, A U PRVOM REDU VIŠE OJAČATI SAMOSTEGU, DA SE TIME SPRIJEČE KAKVI ISPADI, U KOJIMA BI MOGLI NEDUŽNI NASTRADATI. Zato se samo stegom svih može i mora polučiti, da štetočinu i nametnika svi prezru. To je najteža kazna i za njega samoga, jer mjesto da poluči ono, što je u svojoj podlosti namjeravao, doživi najveći prezir svojih drugova.

Već kod odgoja novaka, akademičara i dočasnika, moraju svi pretpostavljeni budno paziti da štetočine budu odmah odstranjeni ili stavljeni na sramotni stup, kao zastrašujući primjer svojoj okolini i možebitnim sumišljenicima.

Samostega u vladanju i govoru

»Ispeci pa reci.«

Svaki pojedinac mora polučiti najveću samostegu u svojem vladanju i govoru, što

su vanjski izražaji duše i osobnosti pojedinca. Samostega mora vladati u svemu ponašanju. Važnost nastupa i držanja, t. j. ponašanja, ne da se dosta naglasiti, jer ne šteti ili koristi samom pojedincu, nego se na temelju ponašanja pojedinaca mogu ocijeniti svojstva i cijelog naroda.

Ocjena pojedinaca i naroda

Svi stranci, koji k nama namjerice dolaze kao službeni izaslanici svojih država, nadalje kao putnici iz zabave, promatraju svakom zgodom naš nastup i naše ponašanje: na cesti, u munjovozu, u kinematografu, u crkvi, na željeznicama, na skupštinama itd., i nastoje s nama govoriti, da nas onda mogu ocijeniti i stvarati zaključke, kakvog je značaja narod, komu ti pojedinci pripadaju. Iz toga proizlazi, da je svaki pojedini pripadnik jednoga naroda ujedno i njegov predstavnik i da može svomu narodu, gdje bilo, neizmjerno naškoditi ili pak svojim lijepim ponašanjem i govorom i te kako koristiti. Zato mora vladati načelo: Ponašaj se uvijek tako, kao do te tisuću stranaca gleda i kao da žele u tebi vidjeti tvoj narod.

Nas Hrvate stranci više puta zlo ocjenjuju, jer smo bučni, osobito ako pijemo, pa tada ne pazimo na sebe, ni s obzirom na tjelesnu njegu, ni na obuću, ni na držanje pri jelu, a ne pokazujemo ni dostatno uljudnosti prema starijima. Osobito se mogu zapaziti naše slabe strane i mane prigodom putovanja željeznicom, kad stranom čovjeku pripovijedamo sve i svašta o svojoj obitelji, o našem društvu, o državi, te u svemu pretjerujemo, da se svaki stranac čudi, kakvi smo mi ljudi. A tek ako se nalazimo u skupinama, osobito mladež, vladamo se često kao opijeni od zraka, pravimo nesnosnu halabuku i neslane šale, te nemamo nikakva obzira osobito na željeznicama — prema drugim saputnicima: Otvaramo prozore bez obzira, je li tko na propuhu. Galamimo pri tomu, da svaki uljudan čovjek mora od nas pobjeći. To se osobito tiče građanske mladeži, ali i vojnika, koji u skupinama polaze na dopust i čije je vladanje takvo, da pravi strašan utisak.

Da je vladanje i govor izražaj duše ne samo pojedinca nego i naroda, najbolji je dokaz i naša nedavna prošlost, kad je

svaki od nas već na prvi pogled prepoznao Balkanca, s obzirom na njegovo vladanje i ponašanje. A ako smo se sastali s kojim Nijemcem, pa gdje to bilo, uvijek smo se divili njegovom obzirnom ponašanju i njegovoj samostezi. Balkanca smo pak uvijek prepoznali, a da taj ni jedne riječi nije progovorio. Taj se u vlaku ili razgalio i izuo cipele, te svomu suputniku turio svoje smrdljive noge pod nos; ili je iz torbe izvadio slaninu, koja je curila, i počeo je drpati prstima ili nožem i proždirati kao životinja, ili je pak bezobzirno pljuckao na sve strane. Češao se kao pravi ušljivac, na nepristojni način držao je ruke u džepu, ili se bez obzira na druge ispružio na cijeloj strani željezničkog odjelka.

Tko je uništio našu uljudbu?

Hrvati su imali nesreću, da su punih dvadeset godina živjeli u takvoj sredini, koja je našu pristojnost, čednost i uglađenost potkopala, pa sada moramo dvostrukom snagom, putem samostege, svojim držanjem, govorom i ponašanjem, opet pokazati svoju pravu duševnu uljudbu i svoj odgoj. Moramo jedan drugog uvijek podučavati i upozoravati na njegovo držanje i njegov govor, da svijetu opet pokažemo, kako ne spadamo među Balkance i

divljake, nego među pristojne ljude i narode. Mora nam biti sasvim svejedno, jesmo li sami ili nas tko gleda ili ne, ili se pak nalazimo među tisućama drugih. Dužnost nam je i moramo se putem samostege uvijek uzorno ponašati. Na putovanju često vidimo istočnjake, koje prepoznajemo odmah po njihovoj vanjštini i po njihovim kovčezima. Istočnjak je obično svoj kovčeg privezao špagom, jer nema na njemu ključanice, ili je pak rastrgan. To su jedni, naime oni siromašni. Oni pak drugi, koji imaju mnogo novaca, pokazuju se kao pravi balkanski naduvenci. Pune su im ruke zlata i srebra, osobito kod ženskih, da sliče poznatim uličnim djevojkama.

Ponašanje u vojsci

Moramo uvijek imati na umu, da nitko ne može tako kao vojska škoditi državi i narodu, ako njezino vladanje u službi i izvan nje, na straži i na svakom mjestu, ne pokazuje najveću samostegu. Mi možemo pomoću hrvatskog domobranstva učiniti svomu narodu i državi najveću uslugu, ako poukom podučavamo vojnike, kako se imaju vladati na svakome mjestu, bilo da nastupaju pojedinačno ili u skupinama, kako imaju govoriti i kako se ponašati s gra-

danima. Od prvog dana, kad novaci nastupe službu, treba ih ustrajno, sve do njihovog odlaska iz službe, podučavati, osobito vlastitim primjerom, te im raznim predavanjima, praktičnim i zornim primjerima dokazati, da kad napuste redove domobranstva, budu sasvim drugi ljudi, nego li onda, kad su tek došli u vojsku. U svemu se mora vidjeti samostega, mora se vidjeti, da je njihova narav poprimila sve dobre odlike, koje može dati vojska, prožeta do srži samostegom.

Iz toga proizlazi, kakvu tek samostegu moraju imati časnici i dočasnici kao odgojitelji novaka. Oni moraju imati na umu, da su nosioci značaja časti i poštenja svoga naroda. Samo onaj, koji je svijestan, da svaki njegov nastup može škoditi domobranstvu i državi pred stranim svijetom, moći će ocijeniti važnost samostege po narodno dostojanstvo.

Ljudi bez samostege

Ljude bez samostege najbolje se može upoznati po njihovu govoru, jer jedan drugomu ne da govoriti, već mu uvijek upada u riječ, pa takve skupine ljudi izgledaju kao kakva židovska škola.

U pojam samostege prigodom govora spada i to, da najprije naučimo pravilno govoriti hrvatski, da se kanimo balkanskih riječi i izražaja, osobito njihovih psovki i da rabimo prema svakomu, pa bio on kako siromašan, samo odabrane i pristojne riječi. Svijestan čovjek zna, da je jezik najveće narodno blago i tko se ne trsi govoriti čistim jezikom bez raznih primjesa i riječi iz drugih jezika, sličan je onomu čovjeku, koji ima novo odijelo, ali uprljano raznim mrljama. O takvu čovjeku odmah mislimo, da je nemaran, nepažljiv, da ne voli čistoću svoga odijela ni jezika, što je dokaz zaostalosti, odnosno neuljudbe.

Razgovor s »malim čovjekom«

Uljudba jednog čovjeka dolazi često do izražaja, kako se on vlada prema t. zv. MALOM ČOVJEKU, jer nema ništa ogavnijega od nedostojnog postupka s malim i siromašnim čovjekom. Već na prvi pogled može se procijeniti uljudba svakoga pojedinca, kad ga se vidi i čuje, kako razgovara s poslugom, s radnicima, sa svojim podređenim i t. d. U tom pogledu nema strašnijega primjera, nego li je vladanje i ponašanje srpskog časnika prema vlastitoj momčadi, koju je ponizio na razinu stoke i kao s takvom postupao.

Da takav odgoj bez samostege i bez uljudbe ruši sve duševne vrijednote u vojsci, ne treba posebnih dokaza. Časnici i dočasnici, koji su takvi, ne uživaju nikakvo povjerenje ni poštovanje među vojnicima. Mjesto drugarstva, poštovanja i povjerenja, rađa se mržnja, ocrnjivanje i sve vrsti životinjskih nagona.

Hrvatsko domobranstvo mora u najkraćem vremenu iskorijeniti iz svojih redova svaki balkanizam i srbizam, a osobito pretpostavljeni svih stupnjeva, jer drukčije ne bi bili vrijedni živjeti.

Psovka

»Tko što ima, to i daje.«

Tokom svjetskog rata od g. 1914. do 1918. bile su hrvatske čete kojekuda razbacane: u Srbiji, Rusiji, Galiciji, Italiji, Rumunjskoj, pa čak i u Francuskoj. Kad su se ti naši vojnici vratili poslije rata svojim kućama, vidjeli smo, kako je slaba njihova otpornost i kako je površan njihov odgoj i vjerski i kulturni. Sa sobom su donijeli mnogo zala iz onih zemalja, u kojima su boravili, odnosno ratovali. Psovali su poljski, rumunjski, talijanski, madžarski, a naj-

gore srpski. Nisu puštali u miru ni dragog Boga, ni Majku Božju, ni roditelje, ni bilo koje svetinje. U takvu stanju zahvatila nas je godine 1918. beogradska čaršija i donijela nam svoj posebni životni rječnik: psovke takve naravi, da ih se pismeno ne može ni spomenuti, jer vrijeđaju i najniže dostojanstvo čovjeka. Te psovke vrijeđaju i majku i dijete, štoviše vrijeđaju dijete u njegovom začetku. Slabo je obilježje za sve te prostačke psovke riječ »svinjarija«, jer su takve, kao da ih je sâm sotona izmislio. One su izražaj najgadnije bizantinštine i srbijanštine, koja je utjelovljena u cijelom biću beogradske čaršije. Riječ »svinje« preblaga je za one, koji su to stoljećima međusobno gojili, a nama Hrvatima upravo silom nametavali u zadnjih dvadeset godina.

Najviše se psovka bila uvriježila u bivšoj jugoslavenskoj vojsci. Tu je upravo cvala u klijalištima, samo da se što brže može uvriježiti u hrvatskim redovima. Osobito se to vidjelo kod onih, koji su se školovali među beogradskom čaršijom. Žalibože moram istaknuti činjenicu, da su mnogi od nas te psovke poprimili i da ih izgovaraju bez obzira, da li ih tko sluša,

bez obzira je li prisutno koje nevino dijete ili koja poštena žena ili djevojka.

Borbu, koju vodim proti toj psovci u vojsci od postanka Nezavisne Države Hrvatske, nesmiljeno ću dovršiti. Bezobzirno ću ožigosati one, koji budu uhvaćeni na tom gadnom djelu. Psovača će za vječna vremena proći svaka volja služiti se beogradskim čaršijskim prljavštinama, koje vrijeđaju ne samo uho već i ljudsko dostojanstvo, čast hrvatskog naroda, štoviše čak i mrtve pređe.

Čast i poštenje

»Bolje je pošteno umrijeti,
nego sramotno živjeti.«

Potrebna je najveća stega i najveća svijest kod svakog pojedinca, da čast i poštenje ostanu svijetli kao sunce i čisti kao svježi snijeg. Čast i poštenje moraju se upravo cakliti, da svaki, koji s jednim Hrvatom samo progovori, odmah kod prvog sastanka i iz prve riječi dobije dojam, da razgovara s časnim i poštenim čovjekom, koji bi radije žrtvovao svoj život, nego li se i najmanje ogriješio o svoju čast i o svoje poštenje. Takvi su bili i naši stari. Oni bi radije svoju glavu dali i sve svoje

žrtvovali, nego li porekli svoju riječ ili prekršili zadano obećanje.

Čast i poštenje pojedinca

Čast i poštenje POJEDINCA ne može se i ne smije dijeliti od časti i poštenja NARODA. Svaki pojedinac, koji je nečastan i nepošten, istodobno je i veleizdajnik svoga naroda, a čast naroda — čast je pojedinca.

Ovo osobito vrijedi za vojsku, koja je škola naroda i predstavnik njegove časti i njegova poštenja te svih narodnih vrlina. To moramo uvijek imati na umu, bili u službi ili izvan nje. Tu činjenicu moramo uvijek imati pred očima i u tom pogledu ne smijemo imati nikakva obzira prema nikomu, a najmanje prema onomu, koji se ogriješi o svoju čast, jer se time ogriješio i o čast narodne zajednice.

I nekada, kad pojam osobnosti nije bio tako vezan uz pojam zajednice kao danas, poduzimali su se svi mogući napori, da čast staleža ostane svijetla i čista. Osobito se na to pazilo u prošlim vremenima kod vojske. Danas se pojam staleške časti prenosi na cijelu narodnu zajednicu, za koju živimo, radimo, za koju se borimo i za koju je svaki od nas dužan i svoj život dati.

Mi Hrvati imamo veoma veliku pogrešku, a to je, da smo premekani, da rado zaboravljamo i opraštamo grijehe iz neke bolesne tankoćutnosti. Kad se radi o tome da očuvamo čast i poštenje, ne može biti s nikim nikakve nagodbe.

Pojam časti

Čast je nedjeljiva i apsolutna, a ne relativna, koli za pojedinca toli i za narodnu zajednicu. Budući da nam je čast zajednička, to nam je i zajednička dužnost paziti, da nam ostane čista, svijetla i neokrnjena. Svi su odgovorni za jednoga, a jedan za sve.

Ne smije se nikada dozvoliti, osobito ne u domobranstvu, da se koji od drugova ogriješi o svoju čast. Na to mora čitava zajednica paziti. Ima naroda, kod kojih je čast samo puki predmet govora i pisanja, a u stvarnosti i u životu vlada kod njih gruba gramzljivost i sebičnost, a što se tiče časti, na nju se zaboravilo. Svi mi znamo, da se protiv takvih naroda cijeli svijet buni. U trgovini i izmjeni dobara ne drže se ti narodi ni zadane riječi ni podpisanih ugovora, ako ne u svrhu očite prevare, a ono barem da svog partnera, koliko mogu, više izigraju.

Strašan su primjer u tom pogledu Židovi i neki istočnjački narodi, kod kojih je u riječi »posao« sadržana prevara. Mi Hrvati pak imamo veoma zlu naviku, da rado obećajemo, a još brže zaboravljamo na obećanje. Toga časni ljudi ne mogu trpjeti, a još manje činiti u zajednici, koja se ponosi svojim starim narodnim geslom: »Sve za obraz, a obraz ni za štol«

Svi prijašnji poroci, koji su navedeni: lijenost, kartanje, ženskarenje, pijančevanje, ulizivanje, laskanje, ogovaranje, ocrnjivanje, nedostojno ponašanje, lagodan život, netočnost, nesavjestnost, bančevanje, — sve to ruši čast i poštenje jednog naroda, a osobito vojske. Zato je potrebna najveća samostega svih, da štetonošama onemogućimo njihove podhvate i u klici ih ugušimo, jer je bolje da strada njih nekolicina, nego li da bude i najmanje povrijeđena ili ugrožena čast naše narodne zajednice.

Osobito kod brojčano malih naroda, čast i poštenje moraju se visoko cijeniti. To je jedan od prvih uvjeta njihova opstanka, jer samo onda, ako je pojedinac častan i pošten, bit će u međunarodnom životu priznata čast i poštenje i samom na-

rodu, koji će tada izvojštiti svoje zasluženo mjesto u svijetu. Mi se danas nalazimo u velikom povjesnom razdoblju, gdje će se narodi ocjenjivati po njihovim vrlinama, a ne po masonsko-židovskim smicalicama i prepredenosti. U tom razdoblju bit će i ostat će samo onaj sretan i zadovoljan, koji svoje i svoga naroda vrline tako osigura i učvrsti, da ih nitko i ništa ne može uzdrmati.

Hrvati u 1914. godini

Hrvatski narod i njegovi školani sinovi bili su do početka rata u godini 1914. veoma poznati u Europi, jer je riječ Hrvata nešto i vrijedila. Iskustvo nam je nažalost dokazalo, da čast i poštenje i kod nas nije bilo tako očeličeno, da je moglo izdržati sve kušnje, neprilike i nasrtaje i od sebe odbiti srbijansku pokvarenost, podlost, podmićivanja i sve ostale poroke, koje su Srbi donijeli u našu sredinu. Naša inteligencija, a žalibože i mnogi seljački prvaci, tako su poprimili te zle srpske osebine, da danas skoro ne znamo, tko je pošten a tko nije. I kod izbora ljudi za pojedina mjesta čovjek se veoma teško odlučuje. Taj izbor znači pravi put na Kalvariju. Jedan je na pr. dužan na sve strane, drugi je pun prljavih poslova, treći je bio lakaj

srpskih vlastodržaca, četvrti slobodni zidar, peti komunist, šesti politički izdajica, sedmi hrvatožder i krvnik hrvatskog naroda, zatim dolaze prevaranti, ucjenjivači i slično, da se čovjek jedva može snaći u tom labirintu nečasti i nepoštenja. Osim toga je, osobito u srpskoj vojsci, cvala nesudružnost, podvaljivanje, ogovaranje, mržnja, osveta i inat, a stvarale su se i usko omeđene skupine na štetu drugih sličnih skupinica. Toga si mi Hrvati moramo biti svijesni i misliti na to od jutra do mraka, kako bi te poroke što brže iskorijenili najprije iz domobranstva a po tom iz naroda, t. j. putem domobranstva u narodu. S društvom, koje je pokvareno, nije moguća obrana zemlje ni u misli a kamo li u stvarnosti. Svi ti pokvarenjaci i zlikovci ujedno su i najveći kukavice i majstori u rastvaranju društva i poretka.

Akademičare, dočasničke pitomce i domobrane, koje dobijemo u svoje redove, moramo neprestano podučavati i predočivati im sve zle strane društva, da očuvamo čista njihova srca i plemenite nazore o životu.

Pouka mladih domobrana

Najgore pak od najgorega, što se je bilo uvriježilo u svima slojevima naroda a

osobito u takozvanim višim krugovima društva, jest činjenica, da su se mijenjale žene kao krpe. Sve to još k tome nije izgledalo nečasno, već se primalo kao gotov groš. Žene pak sa svoje strane svojim raskošnim životom dovodile su muževe u ćor-sokak i tjerale ih na nepoštena djela. Djeca pak takvih obitelji ostajala su bez ikakva odgoja, bez vjere u Boga i u vlastiti narod, jednom riječju bez ikakvih ideala. Takva djeca odlikovala su se jedino u spretnostima, da se što bolje proguraju kroz život i što lagodnije žive na štetu bližnjega. I da nije izvojevana naša slobodna i Nezavisna Država Hrvatska, ne može se ni zamisliti, kuda bi s vremenom dospio hrvatski narod.

Iz svega toga proizlazi, da je čast pojedinca i čast naroda nedjeljiva i da moramo budno paziti na svakog pojedinca, na njegov govor, na njegov nastup, na njegova djela, jer sve to ide na račun narodne zajednice.

Našem hrvatskom domobranstvu mora biti pred očima uvijek geslo oca domovine dra. Ante Starčevića: »B o l j e j e i z g i n u t i, n e g o n e č a s n o ž i v j e t i!« U Starčevićevu pojmu slavosrpštine i u nje-

govoj nadčovječjoj borbi protiv te slavosrpštine, izražena je borba za vjekovnu čast i poštenje hrvatskog naroda. U riječi »Slavosrb« nije izraženo samo političko obilježje nego i oznaka za sve one ljude, koji su i u privatnom životu ljudi bez značaja, kao podlaci, pokvarenjaci i slično. U gigantskoj borbi Staroga za čast i poštenje hrvatskoga naroda, sastojala se njegova misao vodilja u težnji, da je u klici htio ugušiti sve ono, što se pod srpskim režimima tako javno ispoljilo i dovelo društvo i narod do ruba propasti. Čvrstom i nesmiljenom samostegom moramo nastaviti borbu toga našeg Proroka, u prvom redu u domobranstvu, u časničkom i dočasničkom zboru, jer nam je život moguć jedino u časti i poštenju. Domobranstvo mora osigurati čast i poštenje svoga naroda, da budu čvrsti kao granitna stijena, koju ne može nijedna bura — ni ona s Vratnika, ni ona s Plasa, ni ona s mora, ni najmanje okrnjiti, a kamo li ugroziti. Kad izgovarate riječi: »Za Poglavnika i za Dom spremni«, onda znajte, da je sadržaj tih riječi pojam o časti i poštenju.

Materijalizam i egoizam

»U radu je spas.«

Tko je razrušio carevinu Rusiju? Odgovor je: Materijalizam i sebičnost vodećih krugova. — Tko je kriv dubokoj nesreći Francuske? Opet sebičnost i koristoljublje. — Koji su uzroci španjolskog građanskog rata? Koristoljublje i sebičnost. — Zašto je u mnogim državama propalo društvo i zašto je na cijelom svijetu došlo do društvenog propadanja? Također zbog koristoljublja i sebičnosti.

Zašto pak nacijonalni socijalizam ima najveću budućnost? Jer mu je geslo: iskorijeniti i uništiti sebičnost pojedinaca, koterijâ, društvenih skupina; jer mu je geslo: »Pojedinac živi za zajednicu a ne za sebe«; jer mu je načelo, da se društvo i država imaju temeljiti na časti i poštenju. Radi toga je njegova gigantska borba protiv komunizma i kapitalizma; zbog toga je njegova ljubav prema radnom narodu, uopće prema onima, koji stvaraju i na kojima počiva cijeli naš život.

Egoizam i materijalizam su ishodišne točke svega zla na ovome svijetu. Iz naravnog nagona samoodržanja stvorio se bolesni egoizam i materijalizam, komu je cilj udoban i lagodan život na štetu dru-

gih. To je posljedica divljeg individualizma iz liberalno-demokratskih vremena. Egoizam i materijalizam kod nas, kao i u ostalom svijetu, stvorili su intervenciju, protekciju, korupciju, ucjenjivanje; ubili su točnost i savjestnost u izvršivanju dužnosti; oslabili su osjećaj solidarnosti prema zajednici; ubili požrtvovnost, ljubav prema bližnjemu, prijateljstvo, drugarstvo, vjeru u Svevišnjega i Božju Providnost.

Svemu zlu, od koga čovječanstvo i hrvatski narod trpi, uzročnik je egoizam i materijalizam, a ti su opet proizvod marksističko-židovske internacionale.

Kakvih sve ima ljudi

»Lakomu je i u grobu tijesno.«

Već kod djece opažamo veliku razliku u značaju, što je dokaz, da se nasljedstvom krvi preuzimaju vrline i mane predа. Ima djece, kod koje se ni najmanje ne opaža duh sebičnosti i koja dijele sve, što dobiju, s braćom, sestrama i s drugima. A ima ih, koji su škrti i sebični upravo do grabežljivosti. Zdrava sebičnost, koja ne teži na račun bližnjega grabiti, prisvajati, donekle spada u čovječansku narav, dok je bolesna sebičnost prava škrtost, pohlepa, lako-

most i težnja sve uzeti sebi, a drugi nek crknu. Takve su osebine prava nesreća i propast za jedan narod, pogotovo, ako je broj tih sebičnjaka velik.

Sebičnost nekih stranaca

Naši Primorci imaju prilike upoznati različite narode, kad dolaze, osobito ljeti, u naše krajeve. Prema njihovoj sebičnosti poštuju ih ili omalovažavaju, pa čak i neke mrze, jer sebičnost i pohlepa nisu daleko od prevare, zavađanja u bludnju i drugih štetnih mana.

Sebičnost se ispoljuje svakom zgodom u službi i izvan službe kod onih ljudi, koji tih mana ne taje. Zbog toga postaju upravo ogavni.

Sebičnost je i to, kad čovjek gramzi za »grupama« i »grupicama« u službi. Obična sebičnost je »štreberstvo«, a najgora sebičnost je pohlepa za novcem, skopčana škrtošću, koja ne pozna ljubavi ni prema bližnjemu, već obožava samo svoju strast za novcem.

Kod odgoja u domobranstvu, osobito u vojničkim školama, ima se paziti, da se ta mana i ta bolest u klici uguši, jer se to može postići još u mladosti, ako se dotičnom predoči, te on dođe do svijesti, da će inače biti prezren. U starijim godinama ide

to teže. Tu je na mjestu odlučnost, da se dotični isključi iz naših časnih redova. I tu, kao i svagdje, potrebna je s a m o s t e g a, da svaki pazi na sebe, ali i na drugoga, i da ga prijateljskim opomenama skrene na pravi put.

Što treba činiti u vojničkim školama?

Sebičnost se najbolje opaža kod vojnika onda, kad dobiju od kuće za svetke kakvu pošiljku jela. Tad se vidi, da ih ima takvih, koji ne će to sami uživati, već su sretni, ako mogu pozvati svoje drugove i prijatelje, da s njima dijele, što sami nemaju. Ima pak takvih, koji te pošiljke skrivaju i prije bi crkli, nego li komu što dali. Radije da se jelo pokvari, nego podijeliti svojim drugovima.

Sebični ljudi ujedno su i kukavice, jer sebičnost ruši sve muževne odlike i na štetu je zajednici.

Pretpostavljeni moraju svoju pozornost obratiti na sebičnost svojih podčinjenih, a sebičnjake putem samostege skrenuti na pravi put života, koliko je god to moguće. Mora se naime znati, da je svaki škrtica, gdje god se on nalazio, prezren i od susjeda i od vlastite obitelji, a i sâm ne uživa ni sreće ni blagoslova.

Loša je strana čovjeka i LAKOUMNOST. I ona je štetna pojedincima i zajednici. Lakouman čovjek ne može imati svoje vlastite volje, nego je ovisan o svemu i svakomu. Kad ne ide dalje redovitim putem pozajmljivanje novaca, onda takav čovjek skrene zlim putem te upropašćuje i sebe i svoje najbliže.

Časničko i dočasničko zvanje je takvo, da se nekada krivo smatralo, da časnik mora svakom zgodom nastupati na isti način kao bogataški krugovi. Ovo pogrješno mišljenje upropastilo je mnoge i mnoge i unesrećilo veliki broj obitelji. Sve je to bio plod lakoumnog shvaćanja života.

Časnik nije ujedno i bogataš

Kao što se promijenilo shvaćanje, da pojedinac nije sve, već jedna mala jedinica u zajednici, i da se pojedinac mora prilagoditi životu zajednice, tako se i na tome polju promijenilo mišljenje na bolje. Već sâm pojam zvanja časnika i dočasnika u korjenu je protivan pojmu lagodnog života i raskoši. Naprotiv u zvanju časnika leži pojam Špartanca, čime je najuže skopčan špartanski nastup i odgoj, a nipošto pojam raskoši, te želje stvarati od sebe neku »visost« ili neko osobito poštovanje kod bližnjih.

U tomu smislu moraju časnici pokazati jaku volju i to ne samo u pogledu svoje osobe, već u tom duhu moraju odgojiti i svoje obitelji. Dandanas nisu časnici sinovi aristokrata i bankara, već dolaze iz širih slojeva naroda, kojima je svaki raskoš, a osobito onaj koji vodi pustolovstvu, ogavan.

I u tome pogledu mogu časnici, kod kojih vlada samostega, prednjačiti i u narodu i u društvu svojom jednostavnošću, umjerenošću i trijeznošću, čime će steći ugled i biti primjerom drugima. Pretpostavljeni zapovjednici svih stupnjeva moraju u tom pogledu otvoriti oči domobranu i poučiti ga o lakoumnosti, koja u narodu vlada, na pr. kako obitelji, koje su siromašne kao crkveni miš, prekomjerno troše i zadužuju se za razne »slave«, a osobito za vjenčanja toliko, da se godinama moraju mučiti, dok odplate dug, koji su sebi natovarili, potrošivši novac u sama 24 sata. To je samo jedan primjer, no koji se u životu često, pa čak i dnevno ponavlja u raznim oblicima u samoj vojsci. Kad se časnik i dočasnik zadužuje kod malih ljudi: obrtnika, gostioničara, konobara, trafikanta, mljekara i t. d., nije samo prekršaj

nego i zločin. Zaduživati se i kod svoga druga nije pošteno, jer nastaju takve međusobne obveze, koje obično svršavaju s neprijateljstvom.

Zaduživanje

Zaduživati se kod banaka i sličnih ustanova, povlači za sobom gubitak volje za svaki rad. Dotični časnik i dočasnik postaje u rukama svojih vjerovnika prava lutka, te mora za svoje vjerovnike činiti i ono, što je protivno časti i poštenju kao i zakonskim propisima. Zaduživati se kod ženskih, pa im se radi toga duševno i tjelesno obvezati, zločin je prema sebi, prema narodu i najveća povreda časti časničkog zbora. Moram žalibože naglasiti, da Hrvati osobito onda, kad poluče kakav viši položaj ili postanu t. zv. »gospoda«, posjeduju spomenutu manu u većem stupnju nego li mnogi drugi narodi.

Protiv zaduživanja mora se kod vojnika nastupiti najodlučnije. Tu ne može biti šale, ni kompromisa, ni strpljivosti. Tu se mora od prvog dana, kad novak prohoda kao domobran, zahvatiti svim sredstvima, da se to zlo u klici uguši.

Najgore je od najgorega, kad su pretpostavljeni dužni svojim podređenima. Tu

je smjesta podkopana svaka stega, a pretpostavljeni je u očima svoga vjerovnika izgubio svako poštovanje. Kako će takav pretpostavljeni voditi satniju, bojnu, pukovniju ili diviziju, odgajati je i biti odgovoran za život i smrt podređenih vojnika?... Već ovo par riječi dokazuju zločin nad zločinima, izvršen na časti vojske.

Sve ovo, što smo rekli, mora biti predmetom poduke osobito kod akademičara i dočasnika od prvog dana, kad ih se primi na odgoj. Mora se budno na njih paziti, žive li u okviru svoje mogućnosti ili taj okvir prekoračuju. Kod onih, koji nemaju dobre volje podvrći se stezi, treba postupati nesmiljenim sredstvima, a ako i to ne pomaže, treba ih odstraniti iz naših redova, a ne čekati, dok naškode i sebi i svima nama.

Ovdje moram časnicima i dočasnicima predočiti kao primjer ŽIVOT, RAD I SHVAĆANJE DRA. ANTE STARČEVIĆA. Iz njegova će života vidjeti, što znači špartanski život, a osobito kad čovjek odabere zvanje, kao što je vojničko, koje ne pripada samo njemu, nego čitavom narodu. Moramo se do skrajnjeg napora nastojati odgajati špartanski, jer ćemo samo tako

iskorijeniti mane lagodna života, zaduživanja i iskorišćivanja svojih bližnjih.

Sebičnost, koristoljublje i lakoumnost najveće su ljage na časti naroda, pa se moramo protiv toga boriti do zadnjega daha.

Srdžba, ljutitost, podmuklost, osveta, neiskrenost i iskrenost

»Teško domu, u kom sloge nema.«

Narodi, koji su raspaljive naravi, a koja se ispoljuje u nagloj srdžbi, ljutitosti, grubijanštini, u tvornim napadajima, brzim i nepravednim odlukama, — doživljuju u svom narodnom životu velika razočaranja i trpe velike štete. Ljutitost i srdžba često posvade i najbolje prijatelje, njihove obitelji, pa i čitava sela. To dovodi do osveta, a ponekad i do građanskog rata. U svađi i ljutitosti često susjed susjeda ubija sjekirom samo zato, što je slučajno zaorao par decimetara na njegovu zemljištu. Ima mnogo slučajeva, da cijela sela dolaze u međusobni sukob i krvavo se mrcvare radi kakve god ispaše. Parnice znaju trajati i po stotinu godina, te sve to svršava velikom nesrećom svih parničara.

Srdžba, grubijanština i ljutitost u vojsci donosi veliko zlo, što smo najbolje vidjeli u srpskoj vojsci. To kopa jaz između pretpostavljenih i podređenih. Gubi se međusobno povjerenje. Dolazi do mržnje i osvete, a sve to na štetu vojske, države i naroda.

Tri zla u vojsci

Često se događa, da se pretpostavljeni, koji nemaju dara ili ne znaju samosvijesno i postepeno postupati sa svojim podređenima, ne prilagođuju u podučavanju vojnika duševnim sposobnostima onoga, koga oni odgajaju. Oni gube strpljenje, postaju grubi, iz čega nastaju tvorni napadaji, pa je takav pretpostavljeni u očima podređenih prava pravcata zvijer. Tvorno napasti nekoga ili poniziti ga u njegovoj časti, u njegovom poštenju i osjećaju, kada taj po propisima nema mogućnosti braniti se na licu mjesta, najniža je podlost, razbojničtvo svoje vrsti. Tim je za vječna vremena okaljana čast pretpostavljenih, i to ne samo onoga pretpostavljenog, koji je to djelo počinio, već i svih onih, koji za to djelo znaju i taj zulum trpe.

Zanimljivo je ustanoviti, da su baš takvi neobuzdani značajevi neobično osjet-

ljivi za svoju osobu; oni na drugoga pljuju, a sami ne podnose ni oštrog pogleda.

Srdžba među drugovima

Isto je tako prava nesreća u vojsci, kad se drugovi jedan na drugog srde, što svakako dovodi do svađe, jer srdžba ruši iskreno drugarstvo i prijateljstvo, dovodi često do podmuklosti i međusobne osvete. Jasno je, da onaj, koji je u svojoj časti ponižen ili čak tvorno napadnut, a ne smije se braniti, nastoji na bilo koji način osvetiti se onomu, koji ga je ponizio ili napao. Kad to prevlada u vojsci, onda ta vojska ostaje bez onog poznatog gesla i temelja: »Jedan za sve, svi za jednoga!« U toj vojsci dolazi do međusobne podvojenosti u skupine i skupinice, koje se međusobno svađaju i izigravaju, te otvaraju put svemu zlu. Time truju zdravi organizam obrambene snage, a dosljedno tomu i naroda i države.

Srdžba i ljutost prelaze počesto i sve granice čovječnosti. Drukčije se ne bi moglo dogoditi, da pretpostavljeni vojnik doziva svoga podređenoga, i još k tomu nedužnoga novaka, u namjeri, da ga ponizuje i tuče, ili prisili cijele sate gledati u sunce ili upotrebljava druga sredstva mučenja. Većina je današnjega pokoljenja

sve to doživjela u srpskoj vojsci, osobito zbog postupka srpskih časnika, koji su to činili iz puke mržnje prema hrvatskim vojnicima.

Svaki pretpostavljeni mora znati, da je onim časom izgubio ugled među svojim podređenima, čim mu njegovim radom zagospodari srdžba, umjesto razbora i dobre volje. A značajno je, da su upravo takvi nasilnici redovito najveće kukavice. Pred neprijateljem sigurno ne će izvršiti svoje dužnosti.

Kad sve to vidimo, onda i znamo, što nam je činiti u međusobnom nastupu u hrvatskom domobranstvu.

Strpljivost u podučavanju

Najveća strpljivost u podučavanju podređenih traži se od pretpostavljenih, kako u stručnom pogledu, tako u ponašanju i u poduci.

No i od podređenih traži se najveća iskrenost prema pretpostavljenom. Pretpostavljeni nije nikakav tamničar, već odgojitelj i vođa podređenih, za koje se mora brinuti kao za svoju vlastitu djecu. Vojska nije radi časnika i dočasnika, nego su oni radi onih, koje moraju odgajati. Kad podređeni osjete da je pretpostavljeni pun

brige za njihov odgoj i život, onda taj pretpostavljeni može biti strog do skrajnosti; njega će njegovi podređeni ipak poštivati. Kad podređeni nasuprot vide, da pretpostavljeni nema živaca, da ne vlada sobom, nego se prepusti voditi životinjskim nagonima, koji dolaze do izražaja u grubijanštini, vrijeđanju i tvornim napadajima, onda je takav pretpostavljeni pokopan za vječna vremena. Prije ili poslije svako će selo saznati za njegove zulume.

Svima onima, koji su možda to proživjeli u srpskoj vojsci, sveta je dužnost čim prije to zlo — grubijanštinu, srdžbu i ljutitost — odstraniti, a u međusobnom povjerenju, iskrenosti i drugarstvu sve poduzeti, da se pretpostavljeni i podređeni časnik i domobran sliju u jednu dušu i u jedan napor: rad za domobranstvo i domovinu, i to svaki u onim granicama, koje su mu propisima određene.

Grubijanština, tvorni napadaji i svako nasilje obično nastaju s razloga, što pretpostavljeni od nekoga traži više, nego ovaj može dati prema svojim tjelesnim ili umnim snagama, ili što još nije dovoljno pripremljen za pothvate, koji se od njega traže. Zbog toga je grijeh pretpostavljenih u ta-

kvim slučajevima još veći, jer ti dokazuju, da nijesu vrijedni čuvati niti čopor svinja, a kamo li odgajati svoj vlastiti narod u najčasnijoj službi pod oružjem.

Podmuklost

Kako je veliko zlo otvorena srdžba, koju svaki vidi, to je još gora PODMUKLOST. Tu se srdžba počesto sakriva, samo zato, da se možda poslije, kojom drugom zgodom, može bolje osvetiti onomu, koga se nije smjelo javno napasti ili poniziti. Pretpostavljeni, koji je podmukao prema svojim podređenima, prava je zvijer. Podmukao drug prema drugu, najgori je tip životinje, koja nosi ime čovjek, i mnogo je opasniji od otvorenog neprijatelja. Taj svoje neprijateljstvo i svoju mržnju prikriva raznim krinkama, ali nikada ne napušta misao naškoditi prvom zgodom svom drugu, najčešće onda, kad njemu samomu ne prijeti nikakva pogibelj. Ovakvi ljudi prave su hijene i zločinci, osobito u redovima vojske a i naroda.

Svi oni, koji namjeravaju postati časnicima i dočasnicima, dakle vođama svoga naroda pod oružjem, pozvani su, čistiti svoje redove od takvih štetočina, jer će

prije ili poslije na svojim leđima osjetiti podmuklost zvijeri na bojnom polju.

Čistimo redove od podmuklica

Podmuklost je bila rijetka mana u hrvatskim redovima. No u posljednjih dvadeset godina dosta smo se tom manom zarazili. Moramo zato budno paziti na svoje redove i čistiti ih od podmuklica kao od najgore priljepčive bolesti. A varaju se sve one podle i podmukle osobe, kad misle, da mogu sakriti tu svoju strašnu manu. Njihova se mana svakom zgodom ispoljuje. I tko ima i malo iskustva, taj će podmuklog čovjeka odmah prepoznati, netom otvori usta. I Bog hoće, da se podmuklost ne može sasvim prikriti i sakriti.

Dokle su dovele srdžba, ljutitost i podmuklost najbolje smo vidjeli u građanskom ratu u Španjolskoj, koji možda ne bi nikada nastao, da nisu živinski osjećaji mržnje u čovjeku ubili svaki razbor i osjećaj ljubavi prema sunarodnjacima.

Na zastavi hrvatskog domobranstva mora stoga biti zapisano geslo: MEĐUSOBNA ISKRENOST, POŠTOVANJE I POVJERENJE, DA UBIJEMO SVE ZLE POROKE, KOJE SMO STEKLI MIJEŠAJUĆI SE S TUĐOM KRVI I UCJEPLJUJUĆI SEBI TUĐE NAZORE O ŽIVOTU. Naši su nas ne-

prijatelji htjeli rastočiti, pa su nam bakcil bizantinske neiskrenosti i podmuklosti ucijepljivali i u naš život.

Stoga svaki hrvatski domobran mora imati na umu, da mu nema života u našim redovima, ako sam sebe ne izgrađuje u trijeznom razboru, iskrenosti, časti i poštenju. On mora biti svijestan, da se mnoge mane dadu još oprostiti i podnositi, ali se ne da podnositi grubijanština, srdžba, ljutitost, podmuklost, svađa i međusobni napadaji u redovima drugova, koji su međusobno povezani na život i smrt. A to im je sveti poziv za rod i dom.

II.

Odgoj tijela za podnašanje napora

»U zdravom tijelu zdrav je duh.«

U povijesti imamo niz dokaza, da su oni narodi, koji su bili zdravi, očeličenog tijela, čvrstih mišica, a prožeti jakom voljom, uvijek bili u stanju othrvati se i najtežoj sudbini te polučiti nevidjenih uspjeha, koje nitko nije očekivao, osobito na bojnom polju. Ratovi u Poljskoj, u Francuskoj i Sovjetskoj Rusiji, zorno nam prikazuju, što može polučiti ona vojska, koja je vična podnositi svake napore, koja je svoje tijelo snažnim odgojila i koja je kroz godine vježbajući se u gimnastici izgradila vojnike željezne naravi, koji ne prezaju pred pothvatima, kakvi se prije njemačko-ruskog rata nisu mogli ni zamisliti. Drukčije bi bilo nemoguće i zamisliti, da pješačke divizije iz dana u dan kroz cijele tjedne prevaljuju dnevno i po 40 km. Ima i takvih divizija, koje su od početka rata u roku od dva mjeseca prevalile pješke i nekoliko tisuća

kilometara. To je pravo pravcato vojničko čudo u povjesti rata, ali su zato neviđeni i silni uspjesi, o kojima će se poslije mnoge knjige pisati. Štoviše izgledat će kao nemoguće ono, što se u djelu provelo. Baš ovaj rat protiv boljševičke Rusije dokazom je, da osim stručnog znanja i nacionalne svijesti igra ogromnu ulogu zdravlje naroda i vojske, čija tijela moraju biti tako odgojena, da podnose sve napore. Izdržljivost se traži baš u časovima, u kojima se odlučuje sudbina naroda i država. Može se mirne duše reći, da Sovjetskoj Rusiji ne bi ništa hasnilo, ni da je još dvostruko veću vojsku poslala u rat. Nikada se ta silna vojska ne bi mogla mjeriti s njemačkom vojskom u tjelesnoj izdržljivosti i žilavosti.

Suvremeni rat

SUVREMENI RAT JE JEDINSTVENI I JOŠ NEVIĐENI TJELESNI NAPOR RATUJUĆIH VOJSKA.

Ona vojska, koja te napore lakše podnosi, unaprijed je sebi osigurala pobjedu. U modernoj vojsci ne podnosi samo pješačtvo tjelesne napore, već možda još i više motorizirane jedinice, letači svih vrsti i odjeli za vezu, dakle svi, te se ne može reći, koja vrst oružja mora imati čeličnije iz-

građeno tijelo. Polazeći s toga stanovišta, dolazimo do uvjerenja, da je kraj stručne naobrazbe odgoj i očeličenje tijela jedan od najvažnijih uvjeta za naobrazbu i odgoj domobranstva.

Za vršenje svih napora u vojsci potrebno je očeličeno tijelo ne samo kod običnog vojnika, nego i kod pretpostavljenih svih stupnjeva, počam od vojskovođe pa do zadnjeg razvodnika. Časnik i dočasnik mora biti tako tjelesno izgrađen, da je tvrd kao granit, da može kao kakav stroj danima raditi skoro bez spavanja i jela te prednjačiti svojim podređenima u snašanju najvećih napora. Izgrađenost tijela pretpostavljenih mora biti tako nadmoćna, da pretpostavljeni postane predmetom divljenja svojih podređenih, jer ne prednjači samo kao duševni i stručni vođa, nego i kao tjelesni.

Tjelesni odgoj

Ukazuje se dakle potreba da najprije budu TJELESNO ODGOJENI časnički zbor, dočasnici, akademičari i pitomci, i to sustavno odgojeni, u svrhu svladavanja najvećih napora. U tom pravcu služe i moje odredbe, da se tjelesni odgoj (sport) isto tako obavlja kao i stručni, i to sve vrsti

tjelovježbe na terenu s puškom, bez puške s cijelom opremom i bez opreme, sve u svrhu čeličenja svih mišica i uravnoteženja cijelog tijela. Osim toga imaju se obavljati i druge vrsti tjelovježbe: nogomet, natjecanje u hodanju, trčanju, u skakanju, preskakivanju sa zaprekama i bez zaprekа, u penjanju, u spuštanju, plivanju, veslanju, tenisu, dizanju utega, u bacanju utega i t. d., sve s osobitim obzirom na pravilno disanje. Svaki vojnik mora polagati ispit i iz tjelesnih vježba kao i iz službovnika.

Uporedo s tim tjelesnim vježbama ima se vježbati domobrane u dugačkim pohodima, odnosno u pješačenju, na svima vrstima zemljišta: kršu, nizini, u šumama, s malim i najmanjim jedinicama, a poslije postepeno s cijelim vodovima, satnijama i bataljunima. Isto tako treba propisno vježbati vojnike s obzirom na opremu, ispočetka s manjim teretom, a poslije sa sve većim opterećenjem. Sve ove vježbe treba spojiti sa zadatcima dalekosežnih ophodnja.

Vježbe u logorovanju

Treba vježbati ljude u logorovanju sa i bez šatora, opet sa svima vrstama tereta. Treba vježbati uzdržavanje jedinica s pri-

čuvnom hranom ili s onim što se na licu mjesta dobije.

Treba se vježbati u noći, da se oči i tijelo priviknu na nespavanje i na budno stražarenje i to poslije napornih hodova. Razumije se, da sve to mora teći po jednoj dobro smišljenoj osnovi, da s razvitkom tijela rastu i napori, a ne da se traže napori, gdje je tijelo zaostalo. U tu se svrhu imaju organizirati natjecanja za male darove i pohvale.

Tjelesne vježbe ne prestaju, ako je netko postao dočasnikom ili časnikom, već se nastavljaju cijeli život, bez obzira na čin. Baš zapovjednici, ako zdušno vrše svoju službu, imaju najvećih napora. Dok drugi spavaju, oni moraju duševno raditi i brinuti se za svoje podređene.

Samo na taj način uspjet će nam odgojiti časnike i dočasnike, koji će biti — s obzirom na svoju tjelesnu snagu i sposobnost svladavanja napora — uzor domobranima, te će znati prenijeti svoje napore na one, koje imaju odgajati za vrijeme svoje djelatne službe. Već danas sam ustanovio s obzirom na sve ono što rat traži od pojedinaca, da bi bilo uzaludno svako stručno vojničko znanje bez tjelesne snage i upor-

nog vježbanja za svladavanje napora. U tom se sastoji tajna svih vojničkih uspjeha.

Časnici i dočasnici, koji nisu to prošli i stekli u svojoj mladosti, trebaju to sada nadoknaditi svojim požrtvovnim radom. DEBELI, NEPOMIČNI I TROMI STARJEŠINE NE MOGU BITI VOĐE HRVATSKOG DOMOBRANSTVA, NEGO JEDINO LJUDI ŽILAVI, KOJI SU SLIVENI U JEDNU MIŠICU.

Ustrajnost

»Više vrijedi znati, nego imati.«

Ustrajnost je krijepost i vrlina, koju posjeduju samo rijetki narodi. Ustrajnost je zbir duševne i tjelesne skladnosti, kojom upravlja čvrsta volja. Ustrajan čovjek može biti samo onaj, koji zna što hoće, kada hoće i kako hoće polučiti stanoviti cilj, koji mu lebdi pred očima. To je duševni dio ustrajnosti, a njezin tjelesni dio je, da je tijelo tako snažno, da može svladati sve napore i zapreke na putu do postignuća određenog cilja.

Ima ljudi, koji su neobično pametni, kad ih se sluša prilikom njihovog govora, te im se čovjek zaista mora diviti. Kad ih se pak

vidi na stvarnom djelu, morat će se zaprepastiti i upitati, je li moguće, da čovjek, koji je na riječi neobično smišljen, ne može u dnevnom životu ni koraka naprijed. To će pojmiti samo onaj, koji zna, da je sasvim nešto drugo govoriti i osnivati, od onoga, što se u životu obavlja. Pametan čovjek može predvidjeti sve zapreke, koje će morati svladati na putu do svojih ciljeva. Može biti pametan kolikogod hoće, ali će naići na zapreke, kojih nije mogao predvidjeti. Tu stupa na snagu ustrajnost, u dostignuću onoga, što je čovjek sebi postavio ciljem.

Nigdje to tako ne dolazi do izražaja kao na bojnom polju, baš s razloga, jer ima rijetkih muževa, koji znaju uskladiti svoje snage s ciljem, koji hoće polučiti. To će za svakoga biti prvo iznenađenje, koje se mora svladati, a svladati se može samo ustrajnom voljom i usklađivanjem raznih načina, da se što lakše dođe do cilja.

Bez znanja nema uspjeha

Najpametniji plan ili osnova može propasti, ako onaj, koji odlučuje, nema znanja i umijeća, a osobito ako ne zna i to uočiti, da je sasvim drugačiji život od pričanja.

Kad pregledavamo razne vrste ljudi, onda vidimo i takvih, koji nisu u stanju u običnom životu stvoriti kakvu-takvu odluku, a kamo li provesti je u život. To su oni, koji sustanu kod prve zapreke, a svoju nemoć nastoje opravdati na sve moguće načine. — Ima ljudi, koji nemaju dostatne mašte, da bi mogli unaprijed predvidjeti redoslijed događaja, a ima i takvih, kod kojih je volja tako jaka, da kad u provađanju svoje namjere naiđu na zapreku, umiju je svladati. Jer nije dosta znati, nego treba i smjeti i umjeti. Onaj koji umije, za toga nema zapreka, jer je on ustrajan. I narodna poslovica veli: »Više vrijedi znati, nego imati, i tko umije njemu dvije.« To su zlatne riječi, koje potvrđuju istinitost gornjih razlaganja.

Ustrajnost u borbi

Kad se zadubimo u ratnu povijest od najstarijih vremena do danas, dolazimo do uvjerenja, da je glavno sredstvo u polučenju uspjeha — duševna i tjelesna ustrajnost i upornost. Velika bitka istočno od Kijeva, koja je svršila punom katastrofom južne fronte boljševika Buđonija, imala je svoj početak skoro osam tjedana prije svog završetka. Tu se najbolje vidi

da se ustrajno ostalo kod stvorenih odluka, koje su se s obzirom na prilike borbe prilagođivale, a da prvotni plan nije bio izmijenjen. Sve to ali ne bi moglo uroditi veličajnim uspjehom uništenja milijunskih vojska, kad ne bi bilo tjelesne ustrajnosti četa, koje to provode i koje ustrajno primaju na sebe upravo nadčovječanske napore, sve u svrhu postignuća određenog cilja. Tu su se sretno sastale dvije vrline za uspjeh: duševna i tjelesna ustrajnost pod najtežim prilikama. Od najvišeg vodstva do zadnjeg vojnika velikog Njemačkog Reicha. Zato je tu i uspjeh, kakvog povijest ne pozna.

Narodi, iako ratnički, koji imaju u sebi mekoputnost Slavena a fantaziju Romana, oskudijevaju na tom spasonosnom čimbeniku ustrajnosti svejedno, treba li djela stvoriti u miru ili u ratu.

Hrvati — ratnički narod

Mi Hrvati, za koje je dokazano da smo od pamtivijeka najčišći ratnički narod, imali smo nesreću, da smo sagradili svoju osebujnost na slavenskoj podlozi. Imali smo nesreću, da smo stoljećima živjeli pod raznim kulturnim uplivima, čas Bizanta, čas Rima, a čas Wiena, a u najnovije doba Beograda. Razumije se samo po sebi, da

tko živi u podređenosti drugomu, ne može razvijati svojih ratničkih vrlina, a najmanje vrlinu ustrajnosti. Ali tu je još u nama stara hrvatska krv, koja kola u našim žilama. Ona je još uvijek ratnička, a kad je takva, onda nam je zajamčena i velika krijepost, koja se zove ustrajnost, samo se ona mora probuditi i dovesti do procvata sve ono, što je u nama kroz stoljeća zamrlo. To je naša glavna zadaća u odgoju časničkog zbora, dočasnika i domobrana, i to smišljeno, ustrajnom poukom, a uglavnom vježbom. Moramo stavljati naše domobrane pred zadaću, koja traži najveće duševne i tjelesne napore za polučenje postavljenog cilja. Tu se mora ustrajati, pa makar kako to bilo neugodno i teško.

Treba ustrajati!

U redovima hrvatskog domobranstva ne smije biti — pa ni kod domobrana najnižeg stupnja — koji bi malaksali duševno ili tjelesno, pred bilo kojom zaprekom. Na to se moramo pripremiti u svemu i svačemu, kako bi dorasli svima poteškoćama i preko njih prešli, kao da ih uopće i nema. Ako je potreba, — jer nam to nalažu i vojnički zadatci, — moramo svoj

organizam tako izvježbati, da možemo izdržati tjednima, hraneći se samo purom bez masti. Ako je potrebno, onda ćemo tjednima logorovati i ustrajati, dok se ne postigne konačni cilj, koji nam je odredilo vodstvo ili koji nam nalažu potrebe u korist države. Svako jaukanje »Ne mogu to, ne mogu ono, jer nemamo redovite prehrane, jer nam manjka slame za spavanje, jer nam četnici kvare san« — dokaz je pomanjkanja ustrajnosti i kod vođa i kod vođenih. I kad bi bili bosi i kad bi nam bilo zima i kad ne bi imali što jesti, polučit ćemo cilj, za kojim idemo samo onda, ako smo ustrajni. A što su veće zapreke i veća stradanja, tim jača mora biti naša volja i duševna i tjelesna, da ustrajemo do kraja.

Tko je veleizdajnik?

Tko radi napora i neredovitog života sustane na pola puta, taj je veleizdajnik. Zato neka nam uvijek lebdi pred očima, da je ustrajnost najveća vrednota u životu.

Svojstvo ustrajnosti ne manjka nama Hrvatima, ali ga kod mnogih ubija lagodnost života. Kad seljak može cijeli svoj život raditi, mučiti se i biti ustrajan puna tri desetljeća, da uštedom dokupi koma-

dić zemlje, ili pak onaj podvornik, koji si od usta otkida i u tomu ustraje godine i godine, da kupi kućicu, kakvu bi tek ustrajnost morala dokazati dobro odgojena i izvježbana vojska, koja brani svoj rod i svoj dom i sve tekovine svoga naroda — duševne, moralne, etičke, gospodarske i uljudbene! Zato je naša zadaća, da neumorno radimo na polju ustrajnosti, da svaki dođe do osvjedočenja, da je spas samo u tvrdokornoj ustrajnosti i žilavosti, a nikako u kritici niti u popuštanju, kad nas okolnosti sile da podnosimo najveće duševne i tjelesne napore.

Iz moga osvjedočenja proizlazi, da ću prosuđivati i ocjenjivati vrednote časničkog zbora sa stanovišta, ukoliko će im uspjeti ustrajnost prenijeti na naše domobrane, a putem domobrana na cijeli hrvatski narod.

Izgovori

Ima naroda, koji ne podnose krvnih žrtava, te najmanji postotak mrtvih i ranjenih ruši i ubija njihovu ustrajnost u borbi. A kad se ne mogu dovoljno najesti ili čak nažderati i naspavati, onda nalaze sve moguće izgovore, kako bi se riješili svih obveza ustrajnosti i tegoba. Bilo bi bo-

lje, da nas nema, da nismo živi, nego da smo pripadnici takva naroda!

Pri postignuću svojih narodnih ciljeva bolji je jedan ustrajan čovjek s manje znanja i sposobnosti, nego li svi učenjaci, koji se ne mogu ili ne znaju odlučiti, kroz koja će vrata ući ili izaći. Čovjek ustrajan i s manje sposobnosti neizmjerno mnogo više vrijedi narodu u sudbonosnim časovima od svih pametnih krzmavaca i ljudi koji nemaju ustrajnosti.

U pojam ustrajnosti spada i sveta dužnost, da se kod svakoga u klici uguši svako tužakanje, razorno šaputanje, prigovor i prigovaranja, kao i s v a o s t a l a s l i č n a n a k l a p a n j a s v i h o n i h, koji se nalaze u našim redovima. Na tom poslu moramo svi najsnažnije zagrabiti od najvišeg do najnižeg. A gdjegod opažamo, da se ustrajnost podkapa i da se pojavljuju malodušni i štetonoše, moramo ih ugušiti, netom pomole svoju glavu.

Nema vojničkog zapovjedništva na svijetu, koje bi bez potrebe ostavilo svoje čete bez hrane, bez odijela i obuće. Ima ipak okolnosti, koje ni ta zapovjedništva ne mogu svladati. Mora ih svladati osvjedočena ustrajnost onih, koji nose oružje.

Na tom temelju treba izgraditi odgoj hrvatskog domobranstva. Samo time moći ćemo opravdati i one silne izdatke i terete, koje narod snosi za svoju vojsku.

Naše geslo mora biti: Ustrajnost do zadnjeg daha, do zadnje kapi krvi, pa i onda, kad smo na izdahu. Moramo biti osvjedočeni, da samo ustrajnošću možemo spasiti buduća pokoljenja. Svi imamo samo jedan cilj: odgojiti domobranstvo, koje je u stanju prije izginuti nego napustiti put ustrajnosti.

Snašanje odgovornosti

»Da je tkati, kao zjatil«

Najveća je muževna vrlina i krijepost snositi ODGOVORNOST ZA SVOJA DJELA, naravno u okviru svoga poziva. Još je veća krepost u odlučnim časovima znati snositi odgovornosti za djela, koja prelaze taj okvir. To redovito traže pothvati u ratu, koje označujemo riječju »inicijativa« te za koje pojedinci dobivaju posebne vojničke nagrade. Kod vojske ne može uopće biti zapovjednika, koji ne bi rado i s punom svijesti snosio odgovornost za svoja djela. Jer ako to ne čini u punoj svijesti, ne

zaslužuje ime i čast pretpostavljenoga. Tu moram prstom ukazati na najveću rakranu bivše jugoslavenske vojske i građanske uprave. Sve državne ustanove bile su prave visoke škole, u kojima se ubijala svaka inicijativa i gdje se otklanjala odgovornost od sebe, da se svali na drugoga.

U najmanjim sitnicama, u kojima je morao donijeti odluku zapovjednik roja, a kamo li ne zapovjednik pukovnije, tražila se odluka po raznim zapovjedničtvima, i zato je pronađena spasonosna formula »šalje se na nadležnost«. To drugim riječima znači: »Otklanjam od sebe svaku odgovornost, neka netko drugi zagrize u stvar«. Na taj su način spisi tumarali mjesecima iz jedne ladice u drugu, dok su konačno došli do onoga, tko ih je poslao, i njemu su vraćeni — »na nadležnost«.

To isto, a možda još gore, bilo je i kod upravnih oblasti. Razna povjerenstva imala su samo jednu svrhu: otklanjanje odgovornosti. U tom otklanjanju odgovornosti polučili su različiti izvjestitelji pravu »umjetnost«, te su pisali neprestana izvješća, u kojima nisu ništa rekli, nego od sebe otklanjali odgovornost i prebacivali je na drugoga.

Vojska, koja je na taj način u miru odgojena, mora se slomiti prvog dana rata. Nikomu se nije htjelo rata. Jer za snašanje odgovornosti je preduvjet, da se na nešto jasno odlučimo, a kad smo se odlučili, da to i provedemo, t. j. da snosimo odgovornost za svoju odluku i za način izvedbe.

Otklanjanje odgovornosti

Neodlučnost i otklanjanje odgovornosti — slavenska je odlika, kao što je čvrsta odlučnost i rado snašanje odgovornosti starogermanska vrlina. Ima ljudi, koji ni u običnom dnevnom životu nisu u stanju stvoriti odluke, hoće li kupiti svinjsko ili govođe meso, hoće li ići šetati ili ne, hoće li preobući košulju ili ne. To su t. zv. »papučari«, kojima žene zapovijedaju. Razumljivo je, da takva vrst ljudi ne može snositi odgovornosti. Ima ih pak veliki broj, koji se brzo odluče, upravo bezazleno, a kad osjete, da će morati snositi i odgovornost, onda izgube svaku snagu i svaku volju.

Već od prvog dana kada novak pridođe, moramo ga priučiti na rado snašanje odgovornosti, na pravilno stvaranje odluka u miru i u ratu. Kod dočasnika i ča-

snika mora stvaranje čvrstih promišljenih odluka i snašanje odgovornosti postati sastavnim dijelom njihove naravi, pa makar jedna odluka i slabije ispala. Cijeli moderni rat, u kojem svaki pojedinac mora u stvaranju odluka polučiti samostalnost, a još više imati volje za snašanje odgovornosti, prvi je preduvjet za polučenje uspjeha. U suvremenom ratu roj je jedna jedinica i to vrlo važna jedinica, dakle već razvodnik mora znati stvarati odluke pod najtežim prilikama, ali zato i snosi odgovornost. Tko je proučavao ratnu povijest, došao je do uvjerenja, da su samostalne odluke pojedinaca vodnika i satnika, koje moraju stvarati pod pritiskom događaja i razvitkom prilika, preduvjet ne samo za taktičke nego i za velike operativne uspjehe. Letači pojedinih zrakoplova, koji su skoro uvijek potpuno prepušteni sami sebi, imaju stvarati odluke upravo u jednom času, sad ovako, sad onako, a to mogu samo onda, ako se ne boje snositi odgovornosti, već su se na to privikli. Isto je i s upravljačima oklopnih jedinica, sa svakom ophodnjom i svima izvidnicama. Skoro svaki pripadnik oružane sile mora se znati brzo odlučivati, a to može samo onda, ako se ne boji odgovornosti.

Divni primjeri u ratu

Ima primjera iz ovoga rata, gdje su pojedine satnije zbog snažnih odluka i snašanja odgovornosti polučile u vojničkim pothvatima prava pravcata čuda. Stražar na vratima vojarne, teklić koji nosi list, a osobito stražari, koji čuvaju skladišta strijeljiva i eksploziva, moraju najvećom mirnoćom znati stvoriti najbrže odluke i rado snositi odgovornosti.

Sitničavi pretpostavljeni

Za sve to potrebno je temeljito školovanje i poznavanje propisa. Nitko drugi ne ubija spremno snašanje odgovornosti i stvaranje odluka kao SITNIČAVI PRETPOSTAVLJENI, koji nikada ne vide djelo u cjelini, nego se zadržavaju na sitnicama i ubijaju u vojniku volju za stvaranjem odluka i snašanje odgovornosti. Takav je postupak ubitačan, jer razara volju i onemogućuje svako stvaranje odluke.

Stvaranje odluke ne smije nikada preći u neobuzdanost, nego mora uvijek biti u okviru poziva i zadataka.

Na spremnom snašanju odgovornosti ima počivati cjelokupno hrvatsko domobranstvo. Kod svake zgode treba tražiti kod podređenih stvaranje odluka i snašanje odgovornosti. Kad bi nadzorni časnici i

dočasnici u vojarnama imali inicijative, kad bi znali stvarati odluke i snositi odgovornosti, imali bi cijeli dan pune ruke posla i ne bi se povlačili po raznim stažarskim sobama i stražarnicama s rukama u džepovima. Svaka neodlučnost i svaki strah pred snašanjem odgovornosti, koji smo naslijedili od »čuvene« srpske vojske, moraju se iskorijeniti, a osobito pismena izvješćivanja, koja imaju jedinu svrhu prevariti pretpostavljenoga, da se može poslije reći — ako zlo ispadne: »E, pa ja sam to u mojemu izvješću javio.« Međutim sve to nije istina, jer su sva ta izvješća »humbug«, ili kako naš narod veli: »Reci mu, da ti ne reče«.

Pretpostavljeni imaju dužnost, da i u onom slučaju ne kore podređene, ako je neko od njih stvorio krivu odluku, već da priznaju, da je svako stvaranje odluke hvalevrijedno, ako dotični snosi i potpunu odgovornost. To je u najmanju ruku dokaz muževnosti, srčanosti i snažne volje za stvaranje položaja i za snalaženje u položaju.

Odlučnost

— Odlučnost u stvaranju položaja i snašanje odgovornosti — to je cilj u gra-

đanskom životu, u miru, no to je spas u ratu. Ne zaboravite čuvenu latinsku izreku: »Dok je Rim vijećao, Sagunt je pao«. A da nije bilo vijećanja i da je netko na vrijeme stvorio odluku i snosio odgovornost, pa makar ta odluka i ne bila savršena nego manjkava, možda bi Sagunt bio spašen.

U svakom otezanju i kolebanju leži najveća pogibao. Dok mi kolebamo, raspravljamo i tražimo zapovijedi od pretpostavljenih, dotle neprijatelj, koji zna stvarati odluke i snositi odgovornosti, stvara novi položaj i nameće nam svoju volju. To se najbolje vidi u sadašnjem ratu u Rusiji, jer bi drukčije bilo nemoguće, da milijunske ruske vojske budu potučene i zarobljene kao zečevi u lovačkoj hajci.

Iz svega što se dogodilo na poljskom, francuskom, a osobito na ruskom ratištu, vidi se kod Nijemaca snaga u odlučivanju i u snašanju odgovornosti pojedinih vođa od najvišeg do najnižeg. Kod boljševika osjećala se nepokretnost u stvaranju odluka kao kod mase ili gomile, kojoj manjka duša, predviđanje, stvaranje odluka prema prilikama i snašanje odgovornosti.

Naravno je, da čovjek, koji radi i stvara, nehotice pravi i pogreške, međutim to ne smije nikad biti uzrokom, da se prestane s radom i stvaranjem, nego da se i dalje snosi odgovornost za počinjene pogreške. Stara latinska poslovica veli: »Errare humanum est«, t. j.: griješiti je ljudski. Tamo gdje je dobra namjera, čvrsta odluka, čvrsta provedba i gdje postoji spremno snašanje odgovornosti, pogreške postaju sitnicama, a djela stvaranja pobjeđuju prije ili poslije.

Uloga živaca i hladnokrvnosti

»U laži su kratke noge.«

Živci su najsavršeniji i najosjetljiviji vodovi, koji spajaju čovječju umnu i osjećajnu centralu s vanjskim dijelovima tijela, slično kao što i munjovodni spoj spaja električnu centralu sa žaruljama. Od pravilnog i zdravog djelovanja živaca ovisi skladni rad između centrale uma i osjećaja s pojedinim dijelovima tijela. Zato su zdravi živci veliko blago čovjeka.

U staro doba, kad život nije tekao tako naglo i kad su životne prilike bile znatno lakše, borba za svagdanji kruh nije bila tako velika i naporna kao danas. Tada su

ljudi slabih živaca bili velika rijetkost. Danas je posve drukčije kako zbog životnih napora, a tako i zbog pretjeranog uživanja. Danas je životna konjunktura takva, da su čovječji živci neprestano u napetosti. Živcima moramo stoga posvetiti sasvim drugu njegu, nego što je to prije bilo potrebno.

Nema dvojbe, da su slabi ili dobri živci u neku ruku baštinska svojina iz života naših pređa. Mnogi od nas, ni krivi ni dužni, baštinili su takve živce, da su nesreća i za sebe i za svoju okolinu, jer takvi živci sprječavaju pravilno izvršivanje rada i službe.

Izgovori zbog slabih živaca

Iako je sve to istina, ipak se tjera s tim živcima veća zloporaba nego ikada prije. Za svako nedjelo počinjeno u službi i izvan službe nađe se izgovor u slabim živcima. Pa čak i sami roditelji nalaze izgovor za nedjela svoje djece, tobože zbog njihovih slabih živaca. To je najveća zloporaba, da se prikriju nevaljanštine pojedinaca, pod izgovorom »krivi su živci«. Živci su tobože krivi, da nekoga boli glava, kad mora ići na kakav posao. Ali kad se ide na uživanje, onda se ne pita, što rade živci. Osim glavobolje, ima stotina drugih

smicalica, kojima se prikrivaju razne nevaljanštine i nepodopštine, tobože zbog slabih živaca. Sve je to potrebno znati, da se toj zloporabi stane na kraj i da jednom zauvijek prođe svakoga volja prikrivati svoju nesavjesnost, nered, kukavičluk, razdraženost itd., slabim živcima.

Običan tat krsti se lopovom, a gospodski tat je »kleptoman«. Ova običajna smicalica najbolje dokazuje zloporabu, da se izbjegne zakonskim posljedicama za koje nedjelo. Posljedica t. zv. slabih živaca zove se histerija i kod muških i kod ženskih. A može se od stotine slučajeva u 99% ustanoviti, da je ta histerija umišljena samo zato, da se dotični može njome poslužiti u prikrivanju vlastite udobnosti i nerada.

Živimo stoga u takvim vremenima, gdje zbog napornih poslova stradavaju bezuvjetno naši živci. No i na svakom koraku susrećemo zloporabe.

Čovjek slabih živaca i histeričkih napadaja ne može uopće biti časnik i dočasnik, pa niti domobran. Takav čovjek ne bi smio biti niti u bilo kojoj državnoj i javnoj službi, jer je on na štetu zajednice.

Naše domobranstvo treba muževe ČVRSTIH ŽIVACA. Osobito predpostavljeni mora imati živce »jake i debele kao konopac«, jer drukčije ne može izvršiti svoje zadaće na bojnom polju. Pretpostavljeni, koji je slabih ili narušenih živaca s histeričnim napadajima, gori je od najvećeg pijanice. Njemu se ne može povjeriti odgoj podređenih ni u miru, a kamo li vodstvo u ratu. Zbog toga mora se kod izbora pretpostavljenih, počam od rojnika, budno paziti osim na njegovu narodnu svijest, na stručno znanje, na bezprikorno vladanje, osobito i na to, kakve ima živce. Time čuvamo najdragocjenije, što imamo: krv i život svojih sinova, boraca domobrana.

Suvremeni rat troši i ždere živce pretpostavljenih. Zato taj rat može podnijeti samo onaj, za kojeg velimo u običnom životu, da ima jake živce i da je hladnokrvan. Uzbudljivi živci rađaju bujnu fantaziju. Čovjek slabih živaca pretjeruje sve, bilo u dobrom ili u rđavom. Pojedinci s takvim živcima mogu biti uzrokom velikih katastrofa u ratu. Kod njih se već u običnom životu vide mnoge pretjeranosti; na pr. negdje je kakav komunist opalio iz pu-

ške, a odmah poslije toga već čujete pričati o raznim borbama, stradanjima i t. d., ili neka je četa u borbi izgubila dva mrtva i pet ranjenih, a ljudi uzbudljivih živaca odmah pričaju, da je cijela četa u borbi uništena, i tome slično. Čudno je međutim, da ljudi s uzbudljivim živcima nisu sposobni učiniti nešto dobra, ali zato svako pa i najmanje zlo silno pretjeruju. A kad se njih samih tiče, onda pripovijedaju prava čudesa o svom junaštvu, pa bi čovjek mislio, da je svaki od njih pravi Herkules. Uistinu je pravi kukavica. Osobito su pretjerivanja velika u ratnim i revolucionarnim vremenima, kada živci svih naroda jače drhte. U takvim vremenima laž veoma cvate.

Što se osobito nas domobrana tiče, moramo budno paziti i kod pretpostavljenih i kod običnih domobrana, kakvi su im živci. Pojedinac s narušenim i uzbudljivim živcima može okužiti cijelu svoju okolinu; a pretpostavljeni, koji nema živaca i čije su zapovijedi plod uzbudljivosti i bolesne mašte, može dovesti sve one, kojima zapovijeda, u pravu pravcatu katastrofu. Zbog toga mora se budno paziti i u školi i na vježbalištu, a osobito kod oštrog pucanja

te na velikim vježbama, kad moramo izvršiti najveće napore, da vlada nepokolebljiva hladnokrvnost, ako se želi zapriječiti bezglavost. To osobito vrijedi kod onih naroda, koji su po svojoj prirodi uzbudljivi i naginju na pretjeranost, ali i kod onih naroda, koji se boje smrti i kod kojih je vrijednija vlastita trbušina od cijele narodne zajednice.

Pretpostavljeni ne smije nikada biti uzbuđen ni uzrujan, nego uvijek odmjeren i hladnokrvan. On mora i u najvećoj nesreći pokazati svoju savršenu hladnokrvnost. Uzbudljivost i bezglavost nikada ne mogu u teškom položaju — a u ratu su svi položaji teški — stanje okrenuti u dobro. To je jedino sposobna učiniti hladnokrvnost, iza koje stoji razbor i jaka volja.

Da se polući krajna hladnokrvnost, moraju već domobrani a osobito dočasnička škola prilikom raznih športova postepeno obavljati takve vježbe, koje su skopčane sa stanovitom opasnošću.

Svladavanje zapreka

Svladavanje zapreka svih mogućih vrsti i po danu i po noći, može se postići trajnim vježbanjem, čime će se očeličiti živci. Živci naime popuštaju samo u onom

slučaju, ako se nešto neočekivano dogodi. Moramo dakle vojnika priučiti na sve mogućnosti, koje ga u ratu očekuju. Noćne vježbe s određenim naporima na nepoznatom tlu, a isto tako i stražarska služba u polju sa svim mogućim pretpostavkama i prijetećim pogiblima, dobro su sredstvo za upoznavanje mnogo toga, što nam rat donosi, a ujedno je i škola za svladavanje živaca i polučenje potrebne hladnokrvnosti.

Gerilski ili četnički rat težak je za svaku redovitu četu, jer se sastoji iz neprestanih iznenađenja, na koje četa nije navikla. Čim pojedinca ili skupine naučimo, odnosno odgojimo, na takav način ratovanja, slika se mijenja. Živci ne stoje pred iznenađenjem nego pred sasvim drugim razumljivim okolnostima; oni se smiruju, a čvrsta volja upravlja djelima i odmah pronalazi potrebne metode borbe.

Moramo se dakle kaniti i bujne maš-te, jer je ona i odraz narušenog živčanog sustava, koja vodi k uzrujanosti i panici. Živce vojnika mora se neprestano priučavati, tako rekući »trenirati na pogibao«, kako bi stekao saznanje, da je pogibao u 90% slučajeva ishitrena, izmišlje-

na, plod živaca i fantazije. A kad se stekne to saznanje, polučit ćemo potrebnu hladnokrvnost i steći čvrste živce, koje trebamo u ratnim vremenima za obranu domovine.

Rat za naše živce ne može biti nešto neočekivana i to ni u kakvom pogledu, nego nešto što se samo po sebi razumije i na što smo se svi mi domobrani požrtvovnim radom pripremili već u vrijeme mira.

UZORI HRVATSKIM DOMOBRANIMA

U LJUDSKOJ I HRVATSKOJ POŽRTVOVNOSTI

»NAVIK ON ŽIVI,

KI ZGINE POŠTENO!«

Frankopan

OTAC DOMOVINE Dr ANTE STARČEVIĆ

Dr EUGEN KVATERNIK
junački pao u Ljupča klancu 1871.

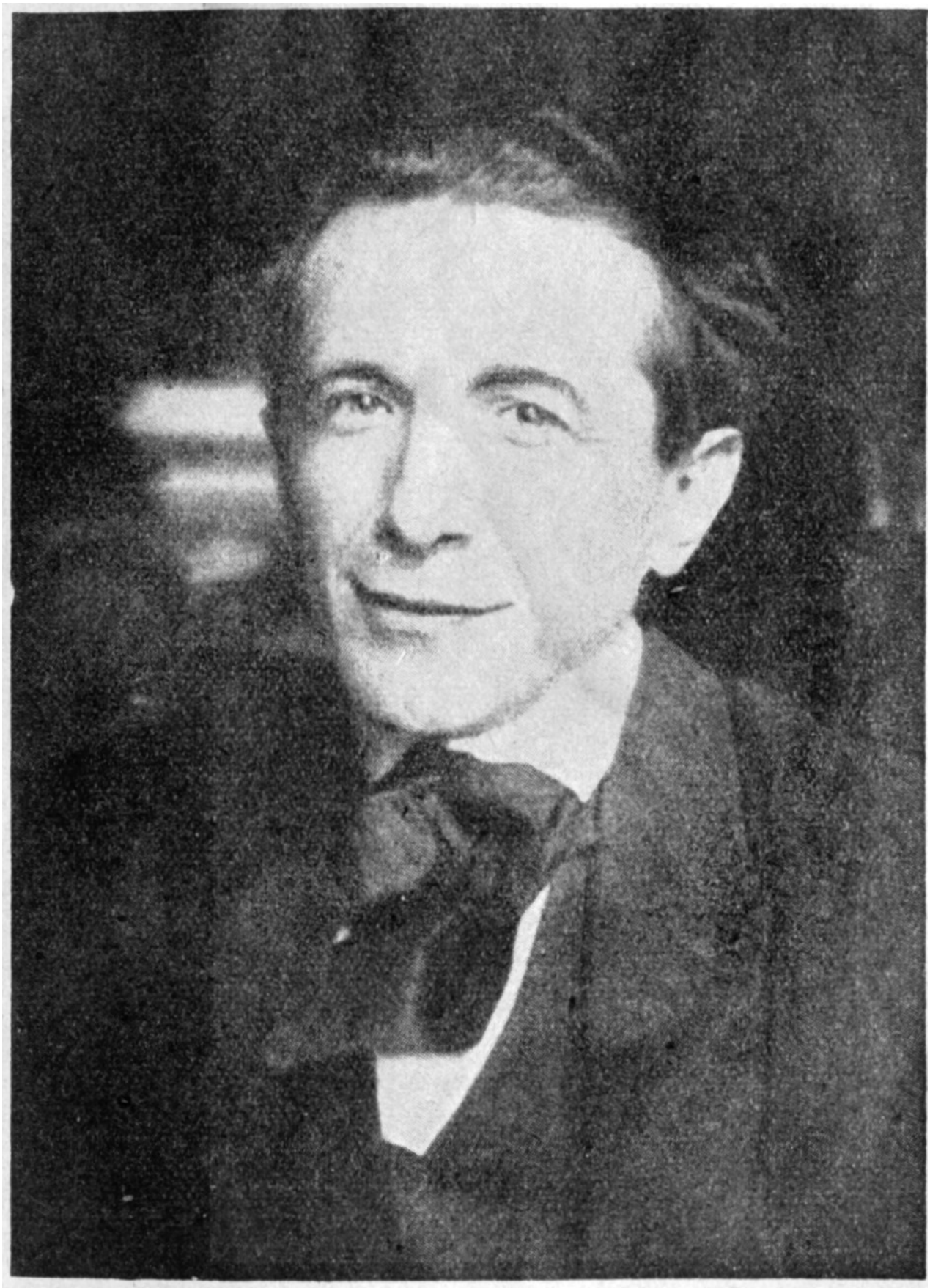

Dr MILAN ŠUFLAJ,

hrvatski mučenik

STJEPAN RADIĆ,
hrvatski mučenik

STIPE JAVOR, ustaša,

hrvatski mučenik

VOJSKOVOĐA-DOGLAVNIK SLAVKO KVATERNIK

Požrtvovnost

»Bolje je za slobodu umrijeti,
nego u ropstvu živjeti.«

Od pamtivijeka, kad još nije bilo ni pisane povijesti, kad su narodi bili još poludivlji, bez uljudbe i bez društvovnosti, znamo putem predaje, da su ti narodi držali u najživljoj uspomeni one muževe, koji su se žrtvovali bilo za obitelj, za pleme kao i za narod.

Žrtve raznih stupnjeva

Žrtava za narod ima raznih stupnjeva u različitim oblicima. Najmanji je stupanj žrtve zdušno raditi za narodnu zajednicu i žrtvovati se gospodarski i novčano za ideale te zajednice. Najveća žrtva, koja je ostala narodu u vječnoj uspomeni, bili su oni ljudi, koji su doprinosili krvne žrtve, t. j. dali sebe i svoj život za dobro zajednice. U tomu leži najveća etika svih naroda. Poštivanje tih žrtava dokazom nam je, da je te etike bilo već kod poludivljih naroda, ali je nažalost to počelo iščezavati u najnovije doba, pod utiskom i pritiskom židomasonskih i kapitalističko-komunističkih nazora o životu.

Kad mi u Europi naglašujemo svoju požrtvovnost, osobito u redovima vojske, onda velimo, da ćemo u slučaju potrebe

dati i svoju krv i svoj život. Ovo načelo nije za vojnika pravilno. Pravilnije je načelo, koje vlada u japanskom narodu i u japanskoj vojsci, a koje glasi: »AKO ŽIVOT I KRV NE DAM ZA DOM I ROD, NISAM IZVRŠIO SVOJE DUŽNOSTI«. To je načelo jedino pravilno, ako hoćemo preporoditi sebe i svoj hrvatski narod, jer jedino tim načelom možemo osigurati sebi slobodu i državni život.

Ne nosi se zabadava u miru posvećeni naslov: časnik, dočasnik i domobran. Već u samom tom imenu sadržan je najširi pojam krvne žrtve na načelu: NE ĆU ŽIVJETI, AKO NE MOGU ZA SVA VREMENA OSIGURATI SLOBODU I NEZAVISNOST SVOG NARODA I SVOJE DRŽAVE. Smrti se boji samo kukavica. Pred smrću strahuje samo sebičnjak. Pred smrću strahuje samo onaj, koji nije vrijedan živjeti.

Za narode postoji i »ž i v a s m r t«, koja se zove: Živjeti pod tuđim skrbništvom, nemati slobode vlastite odluke, ne živjeti onako, kako nam nalažu vlastiti moral i etika. Sve to nasuprot, što je jedino vrijedno življenja, podređujemo volji drugoga.

Pojam žrtve istovjetan je s pojmom: SLOBODA I NEZAVISNOST.

Nema naroda, pa bio on po broju ne znam kako malen, ako je odlučan žrtvovati se, ne može ga pregaziti tuđa čizma i tuđa najezda. Ne vrijede brojke od sto milijuna, ako taj narod nema volje žrtvovati se za svoje ideale, za moral i etiku vlastitog naroda. Svaka je brojka uzaludna. Narod bez žrtve mora postati tuđim robom. A dok robuje, dat će tokom vremena više žrtava za onoga, koji ga je podjarmio, nego li bi ikada mogao dati, da je bio voljan žrtvovati se i umrijeti za svoju slobodu.

Brojke ne odlučuju

Hrvatski narod dao je kroz tisuću godina postepeno brda žrtava i more krvi i to za tuđe probitke, za tuđe narode, koji su ga bili podjarmili, jer se nije htio sam za sebe žrtvovati i jer su probitci pojedinaca i skupina bili jači od probitaka zajednice.

Svaki onaj, koji nosi častno ime D o m o b r a n, bio on u djelatnoj službi ili u pričuvi, kad odjekne odlučni, sudbonosni zov, mora biti svijestan, da je u pojmu Domobrana uključena i riječ — k r v n a ž r t v a. To je naš zavjet, to je naša sveta zakletva,

to nam je pretpredaja tisućgodišnjeg narodnog života. JEDINO U KRVNOJ ŽRTVI ZAJAMČEN JE SLOBODAN ŽIVOT SVAKOG NARODA, jer nema nikoga na kruglji zemaljskoj, koji je toliko pokvaren, da bi se usudio pogaziti čast jednog junačkog naroda i oduzeti mu slobodu.

Što vrijedi za rat, vrijedi i za mir. Mjesto krvi — znoj i rad i predaja samog sebe za napredak narodne zajednice, prema japanskom načelu: »BIT ĆU NESRETAN CIJELI SVOJ ŽIVOT, AKO NEMAM SREĆE BITI ŽRTVOM ZA DOMOVINU«.

SADRŽAJ:

I.

	Str.
Predgovor	9
Uvod	15
Vjera i nacionalni osjećaj	25
Samostega i značaj pojedinca i naroda	32
Lijenost	34
Pijančevanje, pijanstvo, klatarenje i bančenje	42
Kartanje	47
Ženskarenje	50
Ogovaranje, prišapćivanje, podvaljivanje	53
Dodvoravanje, ulizivanje i štreberstvo	56
Samostega u vladanju i govoru	58
Psovka	65
Čast i poštenje	67
Materijalizam i egoizam	75
Kakvih sve ima ljudi	76
Srdžba, ljutitost, podmuklost, osveta, neiskrenost i iskrenost	83

II.

Odgoj tijela za podnašanje napora	91
Ustrajnost	96
Snašanje odgovornosti	104
Uloga živaca i hladnokrvnosti	111
Požrtvovnost	135

Naslovnu stranu nacrtao: JOSIP HORVAT – MEDJUMURAC